

11 ბოიკოტი

1906 წ.

20 ნოემბერი

ახალი ღრობა

ორშაბათი

№ 2

ყოველკვირეული გაზეთი

№ 2

რედაქციის აღრესი:

თბილისი, მიხეილის პროსპექტი, სახ. № 102.
რედაქტორთან მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე 12—2 საათამდე.
კანტორა ხელის-მოწერათვის ღია ყოველ დღე დღის 9 საათიდან 2 საათამდე და საღამოს 5-დან 7-დე.

შინააქსი:

1. პროფ. კავშირების ადგილობრივი ცენტრი. 2. ფელეტონი, ა) სურვილი, ბ) „ბოიკოტი“. 3. მუშათა მოძრაობა და პროფ. კავშირები: ა) თბილისი, ბ) რუსეთი. 4. სახლგარ-გარეთ: ა) იტალია და ბ) გერმანია. 5. სტატისტიკა. ავსტრო-უნგრების მუშათა კავშირები. 6. შრომის „ბირჟა“ და ქალაქის თვითმართვლობა. 7. დამატება. სიტყვების ახსნა.

ყოველკვირეული გაზეთი

„ახალი ღრობა“

გამოვა ორშაბათობით.

გაზეთის ფასი ხელის-მოწერათვის:

თბილისში:	ერთი წლით	5 მანეთი,
„	ნახევარი წლით	2 „ 50 კაპ.
„	სამი თვით	1 „ 25 „
„	ერთი თვით	— 40 „
თბილისს გარეთ:		
„	წლით	6 მან.
„	ნახევარი წლით	3 „
„	სამი თვით	1 „ 50 კაპ.
სიტყვ.	ერთი თვით	— 50 „
ნაღებარ. გარეთ:		
„	ერთი წლით	8 მან.
„	ნახევარი წლით	4 „
„	სამი თვით	2 „
„	ერთი თვით	— 80 კაპ.

ცალკე ნომერი ღირს ორი შუკრი.

1379

მუშათა პროფესიონალური კავშირების აღმ- ლობრივი ცენტრი.

ჩვენ ვაგვიგეთ, რომ ამას წინათ მომხდარა თბილისში მუშათა კავშირების წარმომადგენელთა საერთო კრება. კრებას გადაუწყვეტია ცალკე კავშირების შეერთება და საერთო ადგილობრივი ცენტრის დაარსება, შეუქმნა წესდების პროექტი და მიუნიციპალიტეტის ორგანიზაციული კომისიისთვის მისი გავრცელება. ეს პროექტი უკვე ვრცელდება მუშებში, ის ღირს ხელიდან ხელში გადადის, პროექტს გულდასმით არჩევენ თბილისის კავშირები და, როგორც ეტყობა, ყველა ცდილობს აქტიური მონაწილეობა მიიღოს მის აწონ-დაწონაში.

ჩვენ ვიცით, რომ ასეთივე ამბები ხდება რუსეთის სხვა ქალაქებში: იქაც ამართება კავშირების წარმომადგენელთა საერთო კრებები, იქაც იწერება წესდების პროექტები, იქაც არსდება ადგილობრივი ცენტრები და სხვა. ვიცით აგრეთვე ის, რომ ერთ დროს ევროპა-ამერიკის ქალაქებშიც ხდებოდა ეს მოვლენა და, კი ხანია,

არსებობს იქ უკვე დაყალიბებული ადგილობრივი ცენტრები...

ცხადია, მუშათა კავშირების ადგილობრივი ცენტრი საკირო ყოფილა პროფესიონალური მოძრაობისთვის. ამიტომ, კარგი იქნებოდა გავვეყო: რისთვის არის საკირო კავშირების ადგილობრივი ცენტრი? როგორ უნდა დააკმაყოფილოს ამ ცენტრმა კავშირების მოთხოვნილება? რა უფლება ექნება მას? როგორ უნდა აირჩეს ის? და სხვა...

ეს მით უფრო საკიროა, რომ ჯერჯერობით ამ კითხვებზე თითქმის არაფერი არა დაწერილა რა ჩვენს პრესაში.

მაშ ასე. რისთვის არის საკირო პროფესიონალური კავშირების ადგილობრივი ცენტრი?

უფლავს პირველათ ამისთვის, რომ ენთუზიასთა დაუკავშიროს უკვე არსებული კავშირები და ზურგი გაუმაგროს მათ.

თუ ღღეს პროფესიონალური კავშირების საქმე სასურველათ ვერ მიღის,—ეს, სხვათა შორის, იმითი აიხსნება, რომ ისინი განცალკევებულათ მოქმედებენ. კავშირების გასაძლიერებლათ საკიროა, მაგალითათ, პროფესიონალური გაზეთი და ბროშურები. ცალკე კავშირები კი, ჯერჯერობით მაინც, ვერ შესძლებენ თავთავიანთი გაზეთის გაძლოლას,—ამისთვის არც საკმაო ფული აქვთ და არც კაცები ჰყავთ; მაგრამ, თუ ცალკე კავშირები ხელს გაუწოდებენ ერთმანეთს, თუ ისინი თავიანთი კავშირების შესაფერ კაცებს, საერთო ცენტრს,—მაშინ შესაძლებელი იქნება საერთო პროფესიონალური გაზეთის დაარსება, რაც ასე საკიროა კავშირების გასაერთიანებელ-გასაძლიერებლათ.

კავშირების გასაძლიერებლათ საკიროა კიდევ გაფიცვების გაძლოლა, თავის დროზე ფურცლების მოწოდება და სხვა; ცალკე კავშირებს-კი ყოველთვის არ მოეპოვებათ ამისთვის საკირო კაცები,—ზნობრათ შეხედვით მუშებს, რომლებიც მთელი კვირაობით დაქმნენ ფურცლების დამწერს და ვერ პოულობენ; ცხადია, აქაც საკიროა საერთო ცენტრი, რომელიც იდეიურ დახმარებას გაუწევს გაფიცვას და მუდამ მზათ იქნება ფურცლები მიწოდოს ამხანაგებს. ჩვენ აღარაფერს ვამბობთ საერთო გაფიცვა-ზეც კლადკ პირდაპირ აუცილებელია ყველა კავშირებისაგან არჩეული საერთო ცენტრი, რომელიც შესაძლებ-

ვით გააადვილებს კავშირების ერთმანეთთან დაახლოვებას, მოლაპარაკებას გამართავს სოციალისტურ პარტიებთან და, საერთოთ, საჭირო დახმარებას გაუწევს საერთო გაფიცვის. ესევე უნდა ითქვას მომავალ არჩევნებზე.

რაც შეეხება უმუშევრების შეერთებას და მათს „დახმარებას“, თავისთავთ ცხადია, რომ ამისთვის ცალკე კავშირები საქმარისი არაა: ისინი ვერც საჭირო ცნობებს შეკრებებზე შესახებ თავისუფალი ადგილებისა და ვერც ჯეროვან გავლენას იქონიებენ ქალაქის თვითმართველობაზე, — საჭიროა საერთო ცენტრი, სადაც თავისთავთ მოიყრის თავს ყველა ცნობები, რომელიც, ყველა კავშირების სახელით, გამოუცხადებს თვითმართველობას პროლეტარიატის ნებას და აიძულებს მას საჭირო ფული გადადოს უმუშევრებისთვის. ასეთი ცენტრი, გარდა იმისა, რომ ერთმანეთს დაუახლოვებდა როგორც ცალკე კავშირებს, ისე კავშირებსა და უმუშევრებს, — ასეთი ცენტრი ერთგვარ ფაქტუსთ გადიქცეოდა, სადაც თავს მოიყრიდა ცალკე კავშირების გამოცდილება და შემდეგ მთელ პროლეტარიატს მოეხიზნებოდა.

ამგვართ, უკვე არსებულ კავშირების ერთმანეთთან დაახლოვებას და მათი გამაგრება, — იუ ყველაზე პირველათ რისთვისაა საჭირო კავშირების ადგილობრივი ცენტრი.

მაგრამ, კავშირებში ყველა პროლეტარები არაა მოქცეული, იქ მხოლოდ პროლეტარიატის უმცირესობა შედის. არის კიდევ აუარებელი პროლეტარები, რომლებსაც უნდა შეერთება, სწავლიათ კავშირები, მაგრამ არ იციან როგორ შეერთდნენ, არ იციან როგორ მოაწყონ კავშირები. ვინ უნდა გაუძღვეს მათ ამ წმინდა საქმეში, ჯინ უნდა ახსნას მათ კავშირების მნიშვნელობა, ვინ უნდა მოუწყოს კავშირები? ცალკე კავშირები ამას ვერ იკისრებენ, რადგანაც თავიანთ საქმეებსაც ძლიერ უძღვებიან; „კერძო“ პირები კი ყოველთვის არ მოიპოვებიან; ცხადია, საჭიროა კავშირებზეც ხელი გაუწოდონ ერთმანეთს, აირჩიონ საერთო ცენტრი და მიანდონ მათ ამგვარი მუშების შეკავშირება. ეს მით უფრო ბუნებრივია, რომ საერთო ცენტრში ისედაც გამოცდილი კაცები იქნებიან, პროფესიონალური გამოცდილება კი ისე არსად არაა საჭირო, როგორც კავშირების დაარსების დროს. ამგვართ, ახალი კავშირების მოწყობა და მათთვის დახმარების გაწევა, — იუ კიდევ რისთვისაა საჭირო კავშირების ადგილობრივი ცენტრი.

როგორ უნდა დააკმაყოფილოს ადგილობრივმა ცენტრმა კავშირების საერთო მოთხოვნილებანი, რა არის ამისთვის საჭირო?

თქმა არ უნდა, რომ აქ ყველაზე პირველათ საჭირო იქნება ფული, რომელსაც კავშირები მიაწოდებენ ადგილობრივი ცენტრს; საჭიროა აგრეთვე გამოცდილი კაცები, რომლებსაც იგივე კავშირები აირჩევენ ცენტრისთვის. მაგრამ ეს კიდევ საქმარისი არაა. კავშირების ადგილობრივი ცენტრს რამდენიმე მთავარი ფუნქცია აქვს: კავშირების გაერთიანება, გახეთისა და ფურცლების გამოცემა, გაფიცვების მოწყობა, უმუშევრების „დახმარება“, ახალი კავშირების მოწყობა, ძველების გაძლიერება-გამაგრება. საჭიროა ყველა ამ ფუნქციებისთვის ცალკე კომისიები დაარსოს ცენტრმა, — უამისოთ შეუძლებელია ამ ფუნქციების გაძლიერება. ეს კი იმასა ნიშნავს,

რომ ცენტრის გარშემო, სულ ცოტა რომ ვთქვათ, ოთხი კომისია მიიწვი იქნება თავმოყრილი: ლიტერატურული კომისია, გაფიცვების კომისია, უმუშევართა კომისია და კავშირების მოწყობა კომისია. ამ ორგანოების შემწეობით უნდა გაუძღვეს ადგილობრივი ცენტრი კავშირების საერთო საქმეებს. რაც შეეხება კავშირების გაერთიანებას, კავშირების ცენტრის მოვალეობაა მათი კონფერენციები და სიხვდები მოაწყოს ხოლმე და მით ერთმანეთს დაუახლოვოს სხვა-და-სხვა პროფესიონალური კავშირები.

ასე უნდა დააკმაყოფილოს კავშირების ცენტრმა მათი საერთო მოთხოვნილებანი.

რა უფლება უნდა ჰქონდეს ამ ცენტრს ცალკე კავშირებთან შედარებით, შეედლება თუ არა თავისი უფლებით გაფიცვის გამოცხადება, წესდების შეცვლა და სხვა ამგვარი კითხვების გადაწყვეტა?

ჩვენ ვამბობთ, რომ არასოდეს! დღეს, როცა პროფესიონალური კავშირები გაუივრებით ეწყობა, როცა კავშირების ცენტრსა და მასს შორის პოლიტიური კედლებია ამართული, შეუძლებელია ისე კარგა დაუახლოვდეს ცენტრი მუშათა ფართე მასას, რომ მუდამ სისწორით გამოიცნოს მისი სულისკვეთება, — პირიქით — აქ შეცდომები მოსალოდნელია ყოველ ფეხის გადადგმაზე. ამიტომ უგონობა იქნებოდა, თუ კავშირების ცენტრს მივანდობდით გაფიცვისა და სხვა დიდი კითხვების გადაჭრას. ჩვენი აზრით, ამისთანა კითხვებს თითონ კავშირები უნდა სჭირდნენ, ისინი უფრო ახლო დგანან ფართე მასასთან, და უეჭველია, უფრო სისწორით გამოხატავენ მის სულის კვეთებას: ცენტრი მხოლოდ ხელს უნდა უკმაოდეს ცალკე კავშირებს ფურცლებისა და გახეთის მოცემით, ორგანიზატორებისა და აგიტატორების მიხედვით უკვე დაწესებული გაფიცვების მოსაწყობივლათ, ფულის შეკრებით, უმუშევრების „დახმარება“, რჩევების მიცემით და სხვა. ცენტრის როლი დახმარებასა და ხელის შეწყობაში უნდა გამოიხატებოდეს, კავშირებს თავიანთი ავტონომია უნდა ჰქონდეს.

ასეთი უნდა იყოს ცენტრის უფლებები.

როგორ უნდა აირჩეს კავშირების ცენტრი, პირდაპირი არჩევნებით თუ „ეტყუებიანით“?

ამბობენ, რომ ცენტრის წევრები კავშირების ბიუროებმა უნდა აირჩიონ, და არა თითონ კავშირებმა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ცენტრი პირდაპირ დამოკიდებულებას გამართავს მასასთან და ბიუროები მეტ ბარგათ შეიქნებაო. ჩვენ ვამბობთ, რომ ასეთი შეხედულება მოკლებულია ყოველივე საფუძველს. ჯერ ერთი, რომ კავშირების ბიუროებს და საერთო ცენტრს თავიანთი განსაზღვრული საქმეები აქვთ და, მაშასადამე, შეუძლებელია ერთის მოქმედებამ მეორეს შეუშალოს ხელი. მეორეთ, თუ ცენტრს პირდაპირი დამოკიდებულება ექნება მასასთან, თუ მას თითონ კავშირები აირჩევენ და არა მათი ბიუროები, ამას მხოლოდ ის შედეგი მოჰყვება, რომ ცენტრი და მასა ერთმანეთს გაეცნობიან, ცენტრი ვალდებულათ ჩასთვლის თავის თავს პირდაპირ მასას წარუდგინოს ანგარიში, მასა, თავის მხრივ, კანტროლის დაარტყამს კავშირების ცენტრს და თვითმოქმედებას შეიწყვეტა. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ასეთ შედეგს კარგი შედეგ-

გი უნდა დაერქვას. ამ მხრივ ძალიან საინტერესოა პეტერბურგელი პრაქტიკის გრინფეინის აზრი. აი რას ამბობს ამაზე გრინფეინი:

„დღემდის ცენტრალურ ბიუროს წევრებს კავშირების ბიუროები და საბჭოები ირჩევდნენ; ესენივე იღებდნენ ანგარიშს ცენტ. ბიუროს წევრებისგან. მაგრამ თუ ცენტრ. ბიუროს წევრებს კავშირთა საერთო კრებები აირჩევნენ, თუ ანგარიშსაც ამ კრებებს წამოუყენებენ, მაშინ ორნარიო მიზანი იქნება მიღწეული: ცენტრალური ბიურო მუშათა მასას დაუახლოვდება, ხოლო მის მოქმედებას მხარს დაუჭერს მასა, როგორც ზნეობრივად, ისე ნივთიერად“ (იხ. „Значение и задачи центральных бюро“ Умбрენტъ. წინასიტყვაობა გრინფეინისა. 13 გვ.).

რაც შეეხება კავშირების ცენტრის სახელწოდებას, თავისთავად ცხადია, რომ ამას არავითარი გადამჭრული მნიშვნელობა არა აქვს კავშირებისთვის. იტალიაში ამისთანა ცენტრს „მუშათა კამერას“ ეძახიან, საფრანგეთში — „შრომის პირებს“, გერმანიაში — „პროფეს. კავშირების კარტელს“, ინგლისში — „მუშათა საბჭოს“. მიუხედავად ამისა, ისინი მაინც ყველგან ერთნაირ ფუნქციებს ასრულებენ. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ჩვენში უფრო შესაფერი იქნებოდა ასეთი სახელწოდება: „ცენტრალური საბჭო მუშათა პროფესიონალური კავშირებისა“. სიტყვა „საბჭო“ საქირთა იმისთვის, რომ ნათლად აღინიშნოს ცენტრის სათაბეზრო ხასიათი, რომელიც დიდ კითხვების გადაჭრას თითონ კავშირებს უთმობს; საქირთა აგრეთვე სიტყვა „ცენტრალური“, რადგან საბჭოები ცალკე კავშირებსაც ექნებათ, და სასურველია ერთმანეთში არ ავკვრიოს ეს ორი სხვა და სხვა ნაწილი საბჭო; რაც შეეხება სიტყვას „მუშათა“, ჩვენი აზრით ესეც საქირთა, რადგანაც პროფესიონალური კავშირები და მათი ადგილობრივი ცენტრები მუშებს გარდა კაპიტალისტებსაც გააჩნიათ.

ასეთია საერთო ფიზიონომია მუშათა პროფესიონალური კავშირების ადგილობრივი ცენტრისა.

როგორც ხედავთ, თბილისის მუშათა კავშირები არ შემდლარან, როცა მათ საერთო ცენტრის დაარსება გადაუწყვეტიათ,

ცხადია აგრეთვე ის, რომ ამ ცენტრის მნიშვნელობაც წესიერად შეუვცნიათ.

და რაც უფრო გულდასმით შეუდგებიან ისინი ამ ცენტრის შედგენას, რაც უფრო სამიჯნულიანათ მოპკიდებენ ხელს კავშირთა გაერთიანების საქმეს, მით უფრო კაი მომავალი ექნება თბილისის პროფესიონალურ მოძრაობას. თუნდაც რომ რეაქტია მძინვარებდეს, თუნდაც რომ ქვეყანა ციხეთ გადააქციონ...

მომძრაობა მაინც თავისას ვატიანს! კო...

ფ ე ლ ე ტ მ ნ ი

ს უ რ ვ ი ლ ი.

ვისურვებდი — სახელმწიფო სხვაფარვ მოქუთაობდეს და სურვილა — საქმეთ ოქცეს, ადრე მოგვესწრებოდეს; დღევანდელს მეტ ხარჯებს ბოლო მოკლებოდეს, ტენდრებ-ჩანოფნიკება ადარ ღებუარდებოდეს.

შირადობა და სიკეთე არვის ეკარგებოდეს და დღესდღე უსმართლოდ არვის იხარებოდეს, უთველვე სამართალა ხალხში გადაწეოდეს, მსაჯულება შესაფერი კუთხეკუთხე ხდებოდეს.

ხალხთა ომი საზიზღარი დღიდან მოისპობოდეს, ეველა ქვეყნის სამართალი სინდის-ქვეშა წელბოდეს, დღევანდელი მეომრება მწრამელთ ემეტებოდეს; უთვალავი მათზე ხარჯი სწავლას მოსპარდებოდეს.

მრეწველობა და ტექნიკა ეველგან ვითარდებოდეს, მიწის გულში სსარგებლო ცუდით არ-რა რჩებოდეს, გვარტომობითა არავინ არვის შესძლებოდეს, თავისუფლება, ერთობა, ქობა დამყარდებოდეს.

კონტრბანდათ სიტყვა-პუქვჯე ადარ ჩითვლებოდეს, საღხთა კრება, ღაზარკი არვის დაქმლებოდეს, „სსხუდიკრო მსმება“ ქვეყნათ ადიკეუბოდეს, „ადამიანი გიყვარდეს“ — მცნებთ დადებოდეს...

კირკა.

ბ მ ი კ მ თ ი

(სურათი ვაჭართა ცხოვრებიდან).

ქალაქის საათმა ექვის დაკრა. მიხვილ გვიზიანიძემ გამოალო დახლი, ვადათვილა ერთი დღის ნაეაჭრი, ამოილო უბიდან ბრტყელი პორტმანი და ჩაალავა შიგ ფულეები; თან ცხვირში ბურდღუნებდა და წყვეა-კრულვის უგზახნიდა მათ, ვინც ასე ადრე დუქნების დაკეტვა დააწესა. ერთი ლაზათიანათ დაამოქნა მიხვილმა პირჯვარი გადიწერა და რიხიანათ შესძახა იქვე კარებთან მდგომ პატარა ბიჭ ვანოს.

— აბა, ვანუა! ჩქარა მიალავ-მოალავე აქაურობა და წავიდეთ სახლში. კალათის წამოღება არ დაიფწყუა, სანოვავე უნდა წავილოთ.

ვანო ხანტად მოტრიალდა. მთელი დღის ფეხზე დგომით ვანო საშინელ დაღლილობას გრძობდა. მისი მიზნედილი და ჩაღრმავებული თვალები აშკარათ მოწმობდნენ რომ ძილი და მოსვენება მისთვის აღკრძალული ხილი იყო. ვანომ აალავა კარებში გამოფენილი სავაჭრო, გამოიტანა ოთახიდან კალათი, მონახა საღდაც იამიკებშუა შეკუშული თავისი შავი, გაუხეილი კოზირიანი ქუდი, დაიხურა თავზე და მოკრძალებით გაჩერდა ხაზუნის წინ. მიხვილმა პირჯვარი გადიწერა და წამოაღვა ზეზე. გულმოღვინეთ დაათვალიერა ყველაფერი, უსურვა თავის სავაჭროს მშვიდობიანათ დახვედრა და გამოვიდა გარეთ. დაალო დუქნის კარებს ვეებერთელა ბოქლომი და გაუდგა შინისაკენ.

მიხვილ გვიზიანიძეს თავისი საკუთარი ორსართულიანი სახლი ქონდა. ზეეთა სართულში თვითონ ცხოვრობდა კოლშენილით და ქვედა სართულს ქირით აძლევდა. გვიზიანიძეს წინათ პატარა სავაჭრო დუქანი ქონდა, მარა რამდენიმე ხნის განშავლობაში თავისი ვაიძვერაობით და გაქნილობით იმდენი შეიძინა, რომ ორსართულიანი სახლი წამოკიპა და სავაჭროც გააფართოვა. სახლში ძალიან მდიდრულათ ცხოვრობდა გვიზიანიძე. მისი საღვომი ხუთი ოთახიდან შესდგებოდა; ოთახები ძვირ-

ფასი ავეჯეულობით იყო მორთული. საღამოს შვიდი საათის ნახევარზე თბილ და გაბრწყინებულ სასადილო ოთახში მას მუდამ მოჩუბრუხე სამოვარია ელოდა სტოლზე. ჩვეულებრივით მას კარებში ცოლი მიეგება, ტკბილათ მივალურითა და ჩამოართვა პალტო. მიხილმა ჩამოსვა წვერზე ხელი და მიუჯდა სტოლს. ცოლმა საჩქაროთ დაუსხა ჩაი და მიართვა.

— უჰ! ამოიხენემა მიხილმა—რა კარგია დასვენება და ტკბილი ცხოვრება. მთელი დღე ამ დასაქცევ ღუქანში ვგდივარ და მაინც არაფერი ხერია.

— მართლა, როგორ მიდის ვაქრობის საქმე?—შეეკითხა ცოლი.

— ნულა იკითხავ თუ ღმერთი გწამს, აბა როგორ უნდა მიდიოდეს ეხლანდელ დროში. ქვეყანა აირია, ძალი პატრონს ვერ ცნობილობს, აღარც დიდი იციან და აღარც პატარა. დიდება შენ, ღმერთო! რას მოვესწარით ამას? კაცი ქუჩაში ევლარ გამოსულა, რომ იყიდოს რამე. ცული დრო დაგვიდგა, კვეკლო, ცული ამ წელიწადში ძალიან ვიზარალებთ, მარა ღმერთი მოწყალეა, მშვიდობით ვიყოთ და სხვა არაფერი სწავი. ამოღენა კაცი ვარ და ასეთი სძაველი დრო არ მახსოვს. ამასთან, წარმოიდგინე, იმის ნებაც კი არ გაქ, რამდენ ხანსაც გინდა ივაქრო; უსათუოთ ექვს საათზე უნდა შეწყვიტო ვაქრობაო. გესმის, კვეკლო! გვიბრძანებენ კიდევ და თუ ვაჯიუტდი და არ შეასრულე ეს ბრძანება—ვაი შენი ბრალი. მაღლობა ღმერთს!

— ღმერთია მოწყალე, მიხილ! სულ ასე ხომ არ იქნება, გამოიცილება დრო,—ანუგემა ქმარი კვეკლამ.

— ზარგი დაგემართოს კარგი, იმედი, მაგრამ ჩვენ კი ტყავი ვაგვეძვრება ამ იმედში და მერე ქვა-ქვაზედაც ნულა ყოფილა. მართლა, კინაღამ სულ დამავიწყდა, ხეაღისთვის სანოვავე მოვიტანე და ნახე კვეკლო. ბიჭმა მოიტანა და სამზარეულოში იქნება. ხორცი, პური და მწვანელი ვიყიდე.

კვეკლა საჩქაროთ წამოღდა და წავიდა სამზარეულოსკენ.

მთელი დღის აუტანელი შრომით დაღლილ-დაქანცული ვანო შევიდა სამზარეულოში, დადგა კალათი სტოლზე, ჩამოჯდა იქვე მდგომ სკამზე და ორი წუთიც არ ვასულა, რომ ტკბილათ ჩასთვლიმა; ის ხედავს სიზმარში თავის სოფელს, მინდორ-ველს, თავის ტოლ-ამბანაგებს; ვანოს ცა ქუდი არ მიაჩნია და დედაბიწა ქალამათა, ქვეყანა მისია, ის სიმღერით მღრის მინდვრისაკენ, სადაც მას ტოლ-ამბანიგები იწვევენ ბურთის სათამაშოთ. აი თვალვადუწვედნელი მინდორი, სადაც თავი მოუყრია პატარა ბიჭებს და ერთი ამბავი აქეთ. ვანოს სიხარულის საზღვარი არა აქვს, აი გავარდა ბურთი, ვანოს თვალები ცეცხლივით ანთო, ის მოუთმენლათ ელის როდის ჩამოვარდება ბურთი, რომ დასტაცოს ხელი და მოუკრცხლოს დანიშნულ ადგილისკენ; აბა, ჩამოვარდა ბურთი, ვანო შურდულივით გაექანა იქითკენ და ის იყო დასწვდა კიდევ ასაღებათ, რომ ამ დროს ვილაცის მუჯღუნნი მოხვდა და სიმწარით თვალები დააქუცია. მის წინ განრისხებული კვეკლა იდგა.

— არა, შე გასატრიალებლო, მუდამ ძილი ვავიგონია, ღუქანშიც გძინავს, აქაც გძინავს, როდის უნდა

ვააკეთო საქმე შე მურტლიანო, შენა! აბა მიპასუხე ჩქარა, ამ პურზე ნაქერი არ იღო?—დაუყვირა მან და ხელი კალათისკენ გაუშვირა.

ვანო ჯერ კიდევ ვერ გამორკვეულიყო სიზმრებიდან, მას ვერ წარმოედგინა როგორ მოხდა ეს, რომ ის უცბათ აქ განდა, ის ხომ ბურთის თამაშობდა მინდორში? მას ვერ ვაგვო ვინ იყო ეს ქალი მის წინ, ან რა უნდოდა. კვეკლას მოთმინება დაეკარგა.

— ადე შე ცინვლიანო! რას დავიკვეტია თვალები, ევლარ მიცანი? მე ვარ კვეკლა და ვეკითხები, ამ პურზე ნაქერი იღო თუ არა? თუ იღო რა იქნა?

ვანო ბოლოს გამოირკვა. მას მოაგონდა, რომ ის კარგა ხანია მოშორდა სოფელს და რაც ნახა ეს სიზმარი იყო. მოაგონდა, რომ ის გვიზიანიძესთან მსახურებდა ღუქანში და სწრაფათ წამოღდა ზეზე.

— არ ეცი, ქალბატონო, ნაქერი, პური იღო თუ არა? ბოლოს ძლივს წარმოსთქვა მან.

— არ ვიცი—რომელია, თქვი ჩქარა, შექამე?—დაუყვირა კვეკლამ და სწავდა თამაშ. ვანომ საშინელი ტკივილი იგრძნო.

— არ შემეპიპია და ტყუილათ ნუ მცემთ, თვითონ ხაზინმა ჩაალავა კალათში და მე არც ვიცი რა მომქონდა.

— შე ქურლო! შე ავაზაკო! შენ შექამდი, შენ! ნაქერი რომ არ ყოფილიყო პურზე შეუძლებელია, ისე ზომიერათ ვერ მოწონიდეს. თქვი ჩქარა, შექამე?—გააღმასებელი უყვიროდა კვეკლა და თან თბის ეწყოდა.

— არ შემეპიპია.

— კი შექამე, თქვი.

— ნუ მცემ, ქალბატონო, ნება არა გაქვს.—ვაბრახებით უპასუხა ვანომ და ხელიდან დაუსხლტა.

— უი ქა! რა თქვი შე ეშმაკის შვილო! ნება არა მაქვს რომ გცემო? მემუქრები კიდევ? მაშ გაჩვენებ როგორ უნდა ცემა—დაუყვირა კვეკლამ და გაიქცა ქმართან. მიხილს ის იყო გავთავებინა ჩაი და სავარძელში გადაწოლილი ფიქტებში ვართუელიყო. კვეკლას შესვლაზე ის საშინლათ შეშინდა და თვალების ცეცება დაიწყო აქეთ იქით. შიშით ენა ჩაუვარდა და დიდხანს ხმა ვერ ამოეღო, ბოლოს, როგორც იქნა, წამოილულულა.

— მოვიდენ! კვეკლო! მოვიდენ? დღეს წერილი მივიღე, ფულები მოგვეცილო მწერდენ და ალბათ მოვიდენ. რა ექნათ? ხომ მოგვეცილო ეხლა?

— რას ამბობ, ხომ არ ვაგყდო, ვინ მოვიდენ, რის მოვიდენ. არც არავინ მოსულა და არაფერი. შენ ნახე ერთი რა ამბავია შენ ოჯახში! ასეა ქურდ და ავაზაკ რომ შემოიყვან ოჯახში. ქურდობენ და კიდევ იმუქრებიან.

— რა ამბავია, კვეკლო, ღვთის გულისთვის გამაგებე!

— რა ამბავია და შენი ცინვლიანი ვანუა რომ არის, პური შეუქამია; რათ შექამე მეთქი, ვკითხე და კოტა თმაქ აუწვიე და დამიყვირა ნება არა გაქვსო. ვაგონილა? უნდა გამოზარდო, ისეა, აქამო მურტლიან ბიჭს და მაღლობის მაგიერ ქურდობენ და კიდევ იმუქრებიან. წავიდეთ მიხილ, შენ თვითონ გამოიკითხე რათ მოიპარა პურის ნაქერი.

კეკელამ მოკიდა ხელი მიხეილს და ისიც მორჩილებით გაყვა სამზარეულოსკენ.

ვანო გაქვავებულივით იღვა ერთ ადგილს და არც კი შეუხედნია, როცა კეკელა და მიხეილი შევიდნენ სამზარეულოში.

— ეხლა უარს იტყვი, შე წუწყო, არ შემიპიშიაო? — მრისხანედ დაუყვირა კეკელამ. — ხომ იყო ნაჭერი პური მიხეილ?

— როგორ არა, იყო და კი დიდი ნაჭერიც. ამა გავეშინჯო. ის მივიდა კალათთან და გაშინჯა.

— მე თვითონ ჩავდევი და მა რა ჯანდაბაში არის. რათ არ ამბობ ბიკო თუ შეკამე — მიუბრუნდა ის ვანოს.

— არ შემიპიშია წამოისროლა ვანომ.

— მაშ მე შევკამე, შე ვირო? ვანა იმიტომ მომბარეს შენი თავი, რომ ქურდობა ისწავლო? არ გეყოფა კმა და კიდევ იპარავ? — დაუყვირა მან და მუჯალუნუნი წაკრა თავში.

— ნუ მცემ ხაზინო! წამოიძახა ვანომ.

— გცემ და მეტაც ვიხამ, შე საზიზარო, საბრასე არ მომიპიპო შენ თუ გცემე, სანამ არ იტყვი შეკამე თუ არა ნაჭერი პური — გცემ, მრისხანეთ უთხრა მიხეილმა და კიდევ წაკრა მუჯალუნუნი.

— ვგრე, მიხეილ! ვგრე, აქებებდა კოლი. როლში შესული მიხეილი ხან აქედან წაკრავდა მუჯალუნუნს და ხან იქიდან და თან იმეორებდა: თქვი, შეკამე თუ არა.

საბარლო ვანო საშინლათ იკლავებოდა ტკივილდბისგან. უცბათ მიხეილმა ხელი ვაუშვა ბიკს და გაოცებული გაჩერდა.

— ყველაფერი შენი ბრალია — წყენით უთხრა მან კოლს — ისე გივით შემოვარდი სახლში, რომ სულ დავთარი დაიბინე, ასე მეგონა, ეს არის ანარქისტები და გვეცნენ მეთქი. საწყალ ბიკს ტყუილათ ვცემეთ. სულ დამაიწყდა რომ პურის ნაჭერი პალტოს ჯიბეში ჩავიდე, შეგეშინდა ბიკმა ცხაზე არ შეკამოს მეთქი.

— უი ქა! მერე და ვერ თქვი შე ოხერო? — წყენით წარმოსთქვა კეკელამ. უცბათ ორივე გამოტრიალდა და დარცხვენლინი ვაეიდნენ სამზარეულოდან. ვანო საშინელ ტკივილებს გრძნობდა. ის უცბათ დაეშვა სკამზე და გულამოსკენით ქეითინი დაიწყო.

— ძაღლები! უღმერთოები! რა უნდათ ჩემვან? მთელი დღე მშიერ მწყურვალი, ღუქნის კარებზე ვდგევარ, სიცივისაგან ვკანკალებ, საღამოზე მოვდივარ სახლში და აქაც არ მასვენებენ. ცემა-ტყემა, ლანძღვა-ვიგება!.. ჩემთვის არც ძილია და არც მოსვენება. რათ მეტყვიან მე ასე? რატომ თავის შეილებს არ სცემენ და არ უჯავრდებიან? გუშინ მისმა შეილმა კოტემ უშველებელი ლამაზ გასტება და არც კი უცემიათ. მე რომ ვამეტება ხომ ჩამომახჩობდნენ ლამის ჩამოსაკიდ ჯაჭვზე? მე სხვისი შეილი ვარ და ამიტომ მეტყვიან ასე. ეს და სხვა ამგვარი კითხვები ბუზებივით ირეულა ვანოს თავში. ის წამოდგა, მივიდა კუთხეში, მონახა თავისი ქუქუიანი, დახეული საბანი გაეხვია შიგ და კატის კნუტივით მოიკუნტა იატაკზე. თავი საშინლათ უხურდა და ათას კვარი ფიქრები მოსვენებას არ აძლევდა.

კეკელა და მიხეილი მოუსხდნენ სუფრას სასადილო ოთახში და, თითქო ერთმანეთის სცხენიათო, ხმას არ

იღებდნენ. მიხეილი იდაყვზე დაყრდნობილი წელა შეექცეოდა ჩაის. კეკელა გულ-მოღვინეთ ქუქუქვს რეცხდა. უცბათ ვაილო კარები და ოთახში სიცილი-კისკისით შემოცქრიალდნენ მიხეილის თხოვბეტი წლის ქალი ლიზა და თორმეტი წლის კოტე. ორივე სიხარულით ყელზე მოეხვია ჯერ მამას და შემდეგ დედას და ჩაკოცნეს.

— უჰ! რა სურათები ვნახეთ დედა „პროექტორში“, ისეთი სასაცილო სურათები იყო, რომ სიცილისაგან მუცელი მეტყინა. — სხაა-სხუბით დაიწყო ლიზამ.

— რა კარგია! რა კარგი, დედა! ხვალ კიდევ წავალთ, — დაიწყო კოტემ. — მართლა დედა! ბიკმა ბზრიალა ვამიკეთა? — უცბათ შეეკითხა ის დედას. წავიდე ვკითხო!

— დაანებე შეილო თავი, იმ მურტლიანს, იმდენი ვცემეთ ეხლა, რომ ბზრიალა კი არა თავიც დაავიწყდა მგონია.

— რატომ სცემეთ, დედა? — შეეკითხა კოტე.

— რატომ შეილო და კეკუს ვასწავლით. — ტკიპლათ უნახუხა დედამ.

— მეც მინდა დედი ქვიანი ვიყო და მე რატომ არა მცემთ? —

— შენ სუსტი, სათუთათ გაზდილი ხარ, შეილო, შენ ისეც ქვიანი იქნები. ცემა ვანუას და მისთანებს უნდა, ის ისე გაზდილია, რომ ყველაფერს აიტანს, მაგისთანებს ცემით ასწავლიან კეკუს.

კოტე დედის სიტყვებმა უცბათ ჩააფიქრა. ის ვერ დაკმაყოფილდა ამ პასუხით. ის უცბათ მოტრიალდა და გაიქცა სამზარეულოსკენ.

საბარლო ვანო ღრმა ფიქრებში იყო გართული, რომ უცბათ კოტემ ფეხი წამოაკრა და დაუყვირა.

— ბიკო ბზრიალა ვამიკეთე?

ვანო შეკრთა. გამოყო თავი ქუქუიან საბნიდან და რა დანახა მის წინ კოტე იღვა, თავისი პაწაწა გამხმარი ხელები ვამოაძვრინა საბნიდან, ვაკეთა მუშტი და მუქარის ხმით დაუყვირა.

— ძაღლო! მოშორდი! მე შენ ვიჩვენებ ბზრიალას.

კოტე ასეთ პასუხს სრულიად არ მოელოდა; ის უცბათ გამოტრიალდა და ვაიქცა დედასთან.

— დედა! რა მითხრა ბიკმა: ძაღლო! მუშტიც მომიღირა. წამოდი დედა ვცემოთ.

— დაანებე, შეილო, თავი იმ მურტლიანს, ყოფა რაც ვცემეთ.

— კეკე! მართლა ადამიანის შეილია. არ მოკვდეს, წადი, ერთი სტაქანი ჩაი გაუყეფე. ხომ იცი ღუქნში მეტი არავინა მყავს. ყველაფერს მას ვაკეთებინებ და რომ მოკვდეს არც ჩვენთვის იქნება კარგი.

კეკელა წაწოდგა, დაახა ჩაი და წავიდა სამზარეულოსკენ. ვანო ისევ ისე იყო მოკუნტული და არ ეძინა.

— ბიკო! ადე ჩაი დალიე და ადეგდე, მიმართა კეკელამ.

ვანომ ხმა არ გასცა.

— არ გვემის, ბიკო?

— არ მინდა, შენ თვითონ დალიე!

— შენ ვიპრძინებენ დალიეო და უნდა დალიო. აი აქ სტილზე დგას, დალიე და ადეგდე. დილით ადრე აე-

თრი, ნახშირი არა გვაქვს. უთხრა კეკელამ და გავიდა სამზარეულოდან.

საბრალო ვანო ჩაძვრა ისევ თავის საბანში და ისევ ფიქრებში წაიღო. მას მოაგონდა თავის სოფელი, თავის სახლი, დედ-მამა და თავისი პატარა ძმები, მოაგონდა ტოლ-ამხანაგები. ის თავის სახლში ნებიერთა ცხოვრობდა, მას არც არავინ სცემდა და კიდევ ვალერსებოდნენ. მთელი დღეები მთებს, მინდორებს და ყვავილებს ვალერსებოდა ვანო. როცა ის საღამოზე მოიბრუნდა სახლში დალილი-დაქანკული, გაჯავრების მაგიერ დედა ჩაიკრავდა და ძუსუბეში და ტბილათ მივალერსებოდა. მართალია ვანოს შიმშილ-სიცივე ბევრი გამოუტყდა, მაგრამ დედის ტბილ ალერსთან და თავისუფლებასთან ყველაფერი ავიწყდებოდა. მოაგონდა ვანოს, როგორ წაშობტებოდა დილა-ადრიან და გაიქცეოდა თავის ტოლ-ამხანაგებთან იქვე ახლო მოჩხრიბილ მდინარეში სათევზაოთ. მოაგონდა, როგორ დაუძახა ერთ დღეს მამამ და უთხრა: „შეილო ვანო, შენს ყურებს და ალერსს არაფერი არ მიბრჩენინა, მარა სულ ასე ხომ არ იქნება, ვაიზღვები და რამე საბოლოოზე უნდა იფიქრო, ხომ ხედავ შე არაფერი სიკეთე გამჩანია, წყავდეთ, შეილო ქალაქში, ვინმე ღვთისნიერ კაცს ჩავაბარებ შენ თავს და ბოლოს კაცი გამოხვალ“. ვანოს ხმა არ ამოუღია მამის სიტყვებზე. მეორე დღეს მამა მოემხნა ქალაქში წასასვლელათ; დედამ ტირილით ჩაიკრა გულში ვანო და დიდხანს კოცნიდა. ჩამოყვანა ქალაქში მამამ და ერთ ნაცნობის წყალობით მიხილ-გვიზიანიძეს მიაბარა. მოაგონდა ვანოს როცა ის გვიზიანიძესთან მიიყვანა მამამ, როგორ ფეიქებოდა გვიზიანიძემ, როგორც შეილს ისე შეეინახავო. ესლა კი როგორ ექცევა? მოაგონდა ვანოს ყველა ეს და ცრემლები ვეღარ შეიმარა. მისი პაქაწა თავი ათასგვარმა ფიქრებმა შეიპყრო. რატომ შექცევა ასე საზიზარარი ხაზეინი? რათ მეტყვენ? რა დავაშავე? დღე და ღამე მემუშაობ, ყველაფერს ვითმენ: სიცივეს, შიმშილს, ლანძღვა-გინებას და კიდევ მეტყვენ. რატომ? ფიქრობდა ვანო,—რატომ თავის შეილეს არ ექცევა ასე ხაზეინი?—იმტომ რომ ისინი მისი შეილეობა. შე სხვისი შეილი ვარ. ხაზეინს ნება აქვს, იც უნდა იმას მიზამ. მეც ეს სამართლიანობაა? მე პატარა ვარ, ხაზეინი დიდა და მომერყევა, შე არაფერი არ შემძლია... ნეტავი სად არის ის სოციალია... სოციალია ხაზეინებზე უფრო ღონიერია... ხაზეინს ძალიან ეშინია სოციალის... თუ კიდევ მოინდობა ცემა, დაეუძახებ სოციალის და ენახავ მაშინ რა ბიჭია ხაზეინი, დამაცადეთ, მე თქვენ ვაჩვენებთ... სოციალია... ამ ფიქრებში ჩაეძინა საბრალო ვანოს.

იქნებოდა დილის ექვსი საათი, რომ გვიზიანიძემ ჩვეულებრივით წამოღდა ლოგინიდან, გადაიკეცა ხალათი, ჩაიკეცა ფლოსტები და გაემართა სამზარეულოსკენ. ვანოს ტბილათ ეძინა.

— ადგ ბიჭო!—დასკეცა გვიზიანიძემ და ფეხი წაიკრა.—ადგ ჩქარა, ნახშირი მოიტანე სამოვრისთვის, ჩქარა თორემ დუქანში დაგვეგვიანდება. ვანომ თვალები დააკეცია. ის ჯერ კარგათ ვერ გამოჩვეულებოდა, რომ გვიზიანიძემ კიდევ წაქრა ფეხი. ვანოს ხმა არ ამოუღია ისე წამოღდა, მივიდა კუთხეში, აიღო კალათი და წავიდა. გვიზიანიძემ გავიდა აივანზე, ერთი ლაზათიანთ ვაიზმორა

და დაეწაფა დილის ცივ სუნუნელოვან ჰაერს. ცოტახნის შემდეგ დაბრუნდა ვანო. გვიზიანიძემ საჩქაროთ შევიდა სამზარეულოში და ნახშირს სინჯავა დაუწყა; დახედა თუ არა კალათს, ისეთი დაღრიდა, რომ საბრალო ვანოს გული კინაღამ გაუსქდა.

— არა, შე ლაწირაკო, ხომ არ გინდა შენ რომ სულ გამაქოტრო; არა, ერთი მითხარი ნახშირია ეს? რასა გავს ეს, ასე დაფხენილი ნახშირია გავონილა? მე შენ ვიჩვენებ როგორი ნახშირი უნდა იყილო. შენ ქუა თუ არ გასწავლე მა რის ხაზეინი ვარ. გამბრახებით დაუყვირა გვიზიანიძემ, სწვდა კისერში და უმოწყალოდ ცემა დაუწყა.

— ხაზეინო, ნუ მცემ!

— ნუ მცემო! გცემ და მეტსაც გიზამ, ეს ერთი, ეს ორი...

— ხაზეინო! ნუ მცემ, არ გავს ნება—დაიღრიდა ვანომ და მოინდობა ხელიდან გასხლტომა, მაგრამ გვიზიანიძეს მაგრათ ეჭირა.

— რაო? რაო?! მე ნება არ მაქვს გცემო? მე შენ ვიჩვენებ მაქვს თუ არა ნება. დაიღრიდა გვიზიანიძემ და რაც ძალი და ღონე ქონდა სცემდა. ვანო საშინლად იკლანებოდა ტყვილისაგან. მან უჯანსკნელი ძალ-ღონე მოიკრიფა, დაუსხლტა ხელიდან გვიზიანიძეს, გაიქცა ერთი კუთხისკენ და გაჩერდა. ვანოს, ეტყობოდა, რაღაცა გადაეწყვიტა, მან წველებზე ხელი შემოიხდგა, თავი მალა ასწია, თითქოს ეს არის ეხლა უნდა გვიზიანიძის გაქრობა და, როცა მისკენ განრისხებულად გვიზიანიძე გაექანა, რაც ძალი და ღონე ქონდა დაუყვირა.

— გაჩერდი! მოვიდა სოციალია...

გვიზიანიძემ შეერთა, თითქო ის არ მოელოდა ამას; რამდენიმე წუთი და ის გაათურებული ეცა ვანოს და დაუწყა უმოწყალოთ ცემა.

— აა? შენ სოციალია ხარ?! ესეც შენი სოციალია,—ყვიროდა გვიზიანიძემ და რაც ძალი და ღონე ქონდა სცემდა ვანოს.—წაიდ დაუძახე შენ სოციალის! მოგლევე, დაგახრობ, სოციალის შენთვის არ სცალია, შენ ჩემ ხელში ხარ. იმტომ ხარ ასე დიდგულთი, რომ სოციალისის იმედი ვაქვს? არა, ტყუილია. ქუა უნდა გასწავლო.

ძლივს-ძლივობით დაუსხლტა ხელიდან ვანო გაათურებულ გვიზიანიძეს და ღრილით გაექანა ქუჩისკენ, თან თავის პატარა მუშტს აჩვენებდა გვიზიანიძეს და ემუქრებოდა.

გვიზიანიძეს მეტი მღელვარებისაგან ჩაიკ არ დაუღვევია, ისე ჩაიკეცა ტანზე და წაიდა დუქანში. მთელი დღე რაღაც უსიამოვნოთ ვაატარა: დუქანში. თითქო განგებ, ვაქრობავ ძალიან ნაკლებათ ქონდა ამ დღეს. თან რაღაც უნებლიეთ შიშს შეგვყრო გვიზიანიძემ, ვანოს დაკარგვა და სოციალისის ხსენება შიშის ზარს ვცრიდა მას. ის რაღაც ფიქრებს შეგვყრო. იქნებოდა საღამოს ოთხი საათი, რომ მასთან შევიდა ორი ახალგაზდა. გვიზიანიძემ წამოღდა, ანე ვერნა საეაქროთ შემოვიდნენ და დაუწყა ლოდინი.

— თქვენა. ხართ გვიზიანიძემ?—შეეკითხა ერთი.

— დიახ, მე ვახალაქარ, რა გნებათ?—ზრდილობიანათ უპასუხა გვიზიანიძემ.

— ჩვენა ვართ პროფესიონალურ კავშირის წარმომადგენლები და უნდა გავცნობთ, რომ თქვენ გეცხადებათ ბოიკოტი, რადგან ასე საზიზღრათ ექცევით თქვენ მოსამსახურე ბავშვს, ბოიკოტი ძალაში იქნება მანამდე, სანამ არ დაეკმაყოფილებთ ბავშვს.

— ბოიკოტი!—მწარეთ ამოიხენება გვიზიანიძემ და მკვდარით დაეშვა სკამზე.—ღმერთო ჩემო, ხომ დავილუბე, ისედაც არაფერი ვაქრობა მაქ და ეხლა ხომ სულ გავკოტრდი. მითხარით, ბატონებო, რა ექნა, სად ვიპოვნო ის ბავშვი? ხვეწნით მიმართა გვიზიანიძემ მოსულებს, მაგრამ ისინი უკვე გავიდნენ ლუწნიდან და გზას გაუდგნენ.

გვიზიანიძე მკვდარს დამესგავსა. მან აღარ იცოდა, რა ექნა. ბოიკოტის გამოცხადება მისთვის სიკვდილი იყო. მთელი მისი გონება ეხლა იმ აზრს შეეპყრო, როგორ ენახა ვანო; ის მზათ იყო დაეიოქნა მის წინ, ოღონდ კი ბოიკოტი ძალაში არ შესულიყო. ამ ფიქრებში იყო გვიზიანიძე, როცა მან თავის ლუწნის წინ თვალი მოკრა ვანოს. ის გიჟივით გამოიყარა გარეთ და დაუწყო მუდარა:

— ვანო! ვანოჯან! მოდი გენაცვა! მოდი შეილო! ისე შეგინახო, როგორც შეილი! თავის ღღეში აღარ გცემ, ცოც ნიავსაც არ მოგაკარებ.

ვანოს თავის პაწაწა ხელები ჯიბეში ჩაეწყო და თითქო გმირიაო, ისე იდგა გამოკიშული.....

პარიძე.

ქუშთა მოძრაობა და პროფესიონალური კავშირები.

თ ბ ი ლ ი ს ი.

ორიოდე სიტყვა ახალ და ძველ კავშირებზე.

ამ მიმდინარე 1906 წელს ხშირი იყო თბილისში გაფიცვები. თითქმის ყველა ისინი გაფიცულ მუშების გამარჯვებით ვათავდა. გამომარჯვეს ელექტრონის ტრამვის მოსამსახურე-მუშებმა, —არაყის ქარხნების მუშებმა, —მეტოლენე-მეხაბროსებმა, —აბაოებში მოსამსახურეებმა და მექისებმა, —„სარდაფებში“ და ბუფეტ-რესტორანებში მომუშავეებმა, —ლუდის ქარხნების მუშებმა და სხვ...

თითქმის ყველა ამათ მოიგეს 9—8 საათის სამუშაო დღე, ხელფასი ასწიეს, ბიბლიოთეკა-სამკითხველო გამართეს „ხაზინის“ ხარჯზე. მოიგეს აგრეთვე ექიმობა და სხვაფრივ ბევრგვარად შრომის პირობები გაიუმჯობესეს.

პოლიტიკურ რევოლუციის ქარცეცხლში ეკონომიურმა ბრძოლამ თავისი ნაყოფი მოიტანა. მარა ყველაზე უფრო აქ ისაა თვალსაჩინო და საყურადღებო, რომ მთელ ქალაქში სხვადასხვა ალაგას დაქსაქსული პროლეტარები ერთი წარმოებისა დაუხალოდნენ ერთმანერთს და თვით გაფიცვების დროიდან შეუდგნენ მუდმივ პროფესიონალურ ორგანიზაციის მოწყობას.

ამგვარად გაჩნდნენ სამიოდე ათეული პროფესიონალური კავშირები.—ზოგი მათგანი, მარლაკ, დღემდეც დაფორმებული იყო, ესე იგი, ქონდათ და აქეთ თავისი წესდება, კასა და ყავთ აღმასრულებელი კომისია ან ბიურო; ზოგიერთი დღემდე მხოლოდ სახელს ატარებდა კავშირისას.—სამაგიეროდ, მას აქეთ, რაც რამდენიმე კავშირის წარმომადგენლებმა შეადგინეს და მიიღეს თბილი-

სის ყველა კავშირების ცენტრალური საბჭოს წესდება და ამოირჩიეს ორგანიზაციული კომისია, მის ცხოვრებაში გასატარებლათ,—სწრაფი ნაბიჯებით მიდის წინ ახალ კავშირების მოწყობა-მოწესრიგება და ძველების გამაგრება.

ლუდის მხარშველ ქარხნების მუშათა კავშირი.

ერთი ამგვარი ახალი გაეშორია ლუდის ქარხნების მუშათა კავშირი, რომლის წესდება აქვე იბეჭდება.—აი, ორიოდე ცნობა ამ ახალ კავშირის შესახებ.

ლუდის ქარხანა თბილისში სულ ოთხია: ვეტცეა ლის, ოტრო მადერის, ლუზა მადერის და დიტრიხის.

მუდმივი მუშათა რიცხვი—ვეტცელთან არის—60—65-მდე, დანარჩენთ-კი 25—35-მდე თითოს. ასე რომ სულ ამ წარმოების მუშებია თბილისში 160—170-მდე... ზაფხულში-კი მუშათა რიცხვი უფრო მეტია.

ამ დღებში ყველა ამ ქარხნის მუშებმა ამოირჩიეს წარმომადგენლები—სულ 13 კაცი და იმათ მიანდევს ნამდვილი კავშირის მოწყობა. ამათ მოიწვიეს ერთი „პარტიის“ ამხანაგი და შეადგინეს კიდევ წესდება, რომელიც ვეტცელისა, დიტრიხისა და ლუზა მადერის მუშებმა ერთხმად მიიღეს... დარჩა ოტრო მადერის მუშები, რომელნიც, ექვი არაა, აგრეთვე მიიღებენ, როცა უფრო შეგნებული ამხანაგები გააგებინებენ მათ, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს კავშირის მუშათა მღვდმარეობის გასუმჯობესებლათ. ლუდის ქარხნების მუშების წარმომადგენლებმა აირჩიეს პროფესიონალურ კავშირების ცენტრალურ საბჭოში ერთი წარმომადგენელი.

სხვა უფრო დაწერილებითი ცნობები ამ კავშირზე—და სხვებზედაც—სხვა დროისთვის.

თბილისის ლუდის-მხარშველ ქარხნის მუშათა პროფესიონალური კავშირის

წესდება: (პროექტი*)

I. კავშირის მ.ზანი.

§ 1. კავშირის მიზანია:

- ა) თავის წევრთა პროფესიონალური, უფლებრივი და კლასიური ინტერესების დაცვა,
- ბ) მათი ცხოვრების მატერიალური პირობების გაუმჯობესების ხელის შეწყობა,
- გ) გონებრივით და ზნეობით ამაღლება, სოლიდარობისა და კლასიური თვითშეგნების განვითარება,
- დ) მატერიალური დახმარება წევრთა და მათი ოჯახებისათვის.
- ე) ლუდის და სხვა მის მსგავს ქარხნებში ყველა მომუშავეთა შეერთება ერთ კავშირში, განურჩევლათ ეროვნებისა, სარწმუნოებისა, ქვეშევრდომობისა, ასაკობისა, სქესისა და პარტიულ რწმენისა.

II. კავშირის მოქმედება.

§ 2. ყველა ამ მიზნის მისაღწევათ პირველი (დამფუძნებელი) კრება კავშირისა ღებულაობს და ამტკიცებს

*) ეს პროექტი მიღებულია თბილისის ყველა ლუდის ქარხნების 152 მუშათა წარმომადგენლებისაგან (13-დან კრებაზე იყო 12 წარმომადგენელი).

კავშირის წესდებას, გამოიშუშავენ და ადგენს კავშირის მოქმედება-მოღვაწეობის გეგმას, პროგრამას და არჩეულ დაწესებულებათა და პირებს აძლევს ინსტრუქციას;

§ 3. თავის წევრთა პროფესიონალური და კლასიური ინტერესების დასაცავათ კავშირი ცდილობს: ა) შემოიღოს რვა საათის სმეჟო დღე, ან თუ ის უკვე შემოღებულია, დაიცვას იგი, ბ) ასწიოს ხელფასი ანუ ჯამაგირი, გ) მოსპოს ზედმეტი მუშაობა (сверхурочная работа), დ) აღკრძალოს ბავშვების მუშაობა თექვსმეტ წლამდე, ე) განსაზღვროს ქალების მუშაობა და ვ) საზოგადოთ გააუმჯობესოს შრომის სხვა პირობები;

§ 4. თავის წევრთა ყოველგვარ გაქირვებისა და უმუშევრობის დროს დასახმარებლათ, კავშირი თავის კასსთან აარსებს სპეციალურ დახმარების ფონდს, რომელიც კავშირის მთელი შემოსავლის 15%—სა და სხვა ამგვარ კერძო (სპეციალურ) შემოწირულებისაგან შესდგება;

§ 5. კლასიური სოლიდარობისა და თვითშეგენების გასაერთარებლათ კავშირი სხვა პროლეტარულ კავშირებთან და პარტიასთან შეთანხმებით ატარებს და ახორციელებს პირველ მისის დღესასწაულობას;

§ 6. თავის წევრთა ზნეობრივ და გონებრივ გასაერთარებლათ, კავშირი აარსებს: ა) სამკითხველო-პიბლიოთეკებს, ბ) სიღამოს და კვირის შკოლებს, გ) ამგვარსავე კურსებს, უფრო მომზადებულთათვის, დ) კლუბებს, ე) მართავს თეატრს, კერძო და საჯარო ლექციებს, სახალხო სახლს და სხვა სასარგებლო გასართობებს;

§ 7. კავშირი უერთდება ქალაქის სხვა პროლეტარულ კავშირებს საერთო საბჭოში წარმომადგენლების გაზნებით, —აგრეთვე თავის პროფესიის სხვა ქალაქების კავშირებს და ემორჩილება სიეზდების დადგენილებათ.

III. კავშირის საშუალებანი.

§ 8. კავშირის საშუალებანია: ა) საწევრო შემოსატანი, ბ) ყოველთვიური შემოსატანი, გ) შემოწირულებანი, დ) სხვადასხვა საქმისაგან შემოსული ფული და ე) ბანკში შენახული, ან რაიმე საერთო საქმეში დატრიალებული თანხების მოგება.

IV. საშუალებათა დანიშნულება.

§ 9. კავშირის კასის ყოველგვარ შემოსავლის 60% მიღის გაფიციის „ხელშეუხებელ“ ფონდში, 10% — ქ. თბილისის პროფეს. კავშირების ცენტრალურ საბჭოში, 15% — გაქირვებულ და უმუშევარ წევრთა დამხმარე ფონდში* და 15% — კავშირის მართვა-გამგეობის ყოველგვარ ხარჯების ფონდში.

V. კავშირის შედგენილება, უფლება და მოვალეობა მის წევრთა.

§ 10. კავშირის წევრად შეუძლია გახდეს ყველა მომუშავეს ლუდის, ან მის მსგავს ქარხანაში, თუ-კი საწევრო ფული შემოიტანა, ყოველთვიურ შემოსატანს იძლევა და კავშირის წესდებას ემორჩილება.

§ 11. არ შეუძლია იყოს კავშირის წევრად: ა) „ხაზინის“, ბ) მის მოურავეებს და ყველა იმ მოსამსახურეთ, რომელთაც ხაზინის მოგებაში წილი უძვეთ პროცენტით, თუ სხვაგვარათ*) და გ) თვით მუშასაც, თუ-კი ის

ზნეობრივთა ჩირქ-მოცხებულთა და კავშირის მისი წევრობა სახელს უტებს. (რასაკვირველია, სანამდის გასწორდებოდეს).

§ 12. კავშირში შესასვლელათ საჭიროა: ა) ჩაწერის დროს ერთდროული შესატანი საწევრო — ერთი მანეთი (1 მ.) და ბ) ყოველთვიური — ჯამაგირის (ქირის) 2¹/₂ %.

§ 13. ყველა წევრს თანასწორი უფლება და მოვალეობა აქვს: არჩვენების დროს — ამრჩევლის და ასარჩევის, — თითოს — თითო ხმა, რომლის გადაცემა სხვაზე არ შეიძლება.

§ 14. მიღება და დათხოვნა ახალ წევრებისა გამგეობის საქმეა, რაზედაც ის ყველა წევრთა, ან მათი წარმომადგენლების საზოგადო კრებას მოხსენებას წარუდგენს*).

§ 15. წევრი, რომელსაც ორი თვის განმავლობაში თვიური შემოსატანი არ მოუცია, კავშირიდან ირიცხება, — შემდეგ, როცა შემოიტანს გასულ თვეებისას, ისევ უნდა მიღებულ იქმნეს.

§ 16. გამგეობას აქვს უფლება დაითხოვოს უზნეო და კავშირის ინტერესების მაგნებელი წევრნი, რომელთაც შეუძლიან განასაჩივრონ, თუ-კი უძმყოფილო დარჩებიან, გამგეობის დადგენილება საზოგადო კრებაზე.

§ 17. გასულ და გამორიცხულ წევრთ მათ-მიერ შემოტანილი ფულები არ უბრუნდებათ.

VI. კავშირის გამგეობა.

§ 18. კავშირს განაგებს კავშირის დეჟუტატთა საბჭო, რომლის წევრნი პირდაპირ უნდა იქმნენ არჩეული წევრთა საზოგადო კრებაზე, ექვსი თვით, პროპორციონალურად — ათი კაცისაგან — ერთი.

შენიშვნა 1. თუ პირდაპირ არჩენენი გასაჭირია, — შეიძლება მოხდეს არაპირდაპირი — ორსართულიანი.

შენიშვნა 2. ამრჩევლთ ყოველთვის შეუძლიათ უკან გაიწვიონ თავიანთი წარმომადგენელი და ახალი აირჩიონ, თუ უმრავლესი მათგანი ან თვითონ საბჭო უპირავლეობის ხმით ამას თხოულობს.

შენიშვნა 3. თითოეულ ქარხნის ადგილობრივ საქმეებს განაგებენ იქაური ათისთავები, რომელნიც საბჭოში შედიან და იმა ქარხნის კავშირის სექციას წარმოადგენენ.

§ 19. კავშირის ყოველდღიურ საქმეებისა და საბჭოს დადგენილებათა აღმასრულებლათ — საბჭო ირჩევს აღმასრულებელ კომისიას, ან ბიუროს ხუთი კაცისაგან, რომელთაგან ერთი თავმჯდომარეა, ერთი კასირი, ერთი ორგანიზატორი და ორიც თავმჯდომარისა და კასირის თანაშემწენი.

შენიშვნა. სხვადასხვა ფუნქციებისა და საქმეების წასაძლელათ საბჭო თავიანთ შორის ირჩევს სხვადასხვა კომისიებს, როგორც, მაგალითად, ა) უმუშევართა დამხმარებელ კომისიას, ბ) ფინანსიურ კომისიას, გ) პროფესიონალურ კომისიას და სხვათა, საჭიროებისა და დროების მიხედვით.

§ 20. საბჭო, აღმასრულებელ კომისიას მოწვევით, იმათ შეუძლიათ იყონ კავშირის წევრი, თუ-კი წესდებას ემორჩილებიან.

*) ახალ წევრთ ჩაწერის და მიიღებს გამგეობა ორი წევრის რეკომენდაციით და თავისი საკუთარი განსჯით.

*) აქ კონსუქტორები არ არის სახეში მიღებული, ე. ი.

ჩვეულებრივით იკრიბება კვირაში ერთხელ; არაჩვეულებრივი კრება ხდება: ა) აღმასრულებელ კომისიის წევრთა უმრავლესობის მოთხოვნით, ბ) საბჭოს წევრთა ერთი მესამედის წინადადებით და გ) კავშირის ერთი რაიონის განცხადებით.

ქსნაშენა 1. აღმასრულებელი კომისია ყოველ დღე იკრიბება და სხვა კომისიები — საკუროების მიხედვით.

ქსნაშენა 2. ყველა კომისიები ანგარიშს აძლევენ და ემოჩილებიან საბჭოს.

§ 21. საბჭო ოფიციალური წარმომადგენელია კავშირისა სხვა კავშირებთან, პარტიასთან და სხვა საზოგადოებრივ დაწესებულებებთან დამოკიდებულებაში, თუ საერთო საბჭო არ არსებობს ქალაქში.

VI. საზოგადო წესები.

§ 22. საბჭოს კრება კანონიერია, თუ მას წევრთა 2/3, დაესწრო.

§ 23. ყველა კითხვები საბჭოში და კავშირის სხვა დაწესებულებებში წყდება ხმის უბრალო უმეტესობით.

§ 24. კავშირის დამლა-დახურვას და ყოველივე მის საქმის დაკვიდავას სწვეტეს საბჭოს დადგენილებით საზოგადო კრება, რომელზედაც დაესწრენ კავშირის წევრთა არა ნაკლები 2/3-ისა.

ქსნაშენა. ეგვევ კრება ირჩევს კომისიას სალიკვიდაციოთ, ან-საქმის გამოსაკეთებლოთ, ე. ი. კავშირის ახალი წესების პროექტის შესადგენათ.

მოსამსახურეთა პროფესიონალური კავშირი. ვინ იფიქრებდა, რომ მუშათა კლასის ის ნაწილი, რომლის სახელწოდებაც კი ადამიანის დამამკირებლათ მიაჩნია დღევანდელ საზოგადოებას, ისეთ მკიდრო კავშირს შეკრავდა, როგორც აქეთ დღეს მოსამსახურეებს. ბევრს დაუჯერებლათ მიაჩნია ეს ამბავი. მარა დაუჯერებელი აქ არაფერია. ეს ასეც უნდა მოხდარიყო. როდესაც შრომის პირობები ადამიანისათვის აუტანელია, ადამიანურ სახეს უკარგავს, მან ან გადაშენების გზას უნდა დაადგეს, ან თავი უნდა დაიხსნას და აღსდგეს ადამიანი, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით: მოსამსახურეებმაც ეს უკანასკნელი გზა აირჩიეს.

მოსამსახურეთა მოძრაობა იწყება 1903 წ. გაზაფხულიდან. ამ დროს მოხდა პირველი გაფიცვა, რომელიც სრული გამარჯვებით დავიკრვინდა. ამის შემდეგ მოსამსახურეებში იწყება მუშაობა, ეწყობა წრეები, მტკიცდება დამოკიდებულება სოც.დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციასთან.

1905 წელს, საიდგომოთ, მოსამსახურეები მეორეთ გაფიცენ. ეს გაფიცვაც მოსამსახურეების გამარჯვებით გათავდა. უნდა შეენიშნათ, რომ ამ მოძრაობაში მონაწილეობას იღებდენ მხოლოდ რესტორანებში, სასტუმროებში, ნომრებში, ბაღებში და ოჯახებში მომუშავე მოსამსახურეები. ყველასგან დამტყაბული სარდაფების, სირაჯების, ტრაქტორების და სამიკტრების მოსამსახურეები ჯერ კიდევ ვერ ბედადენ ხმის ამოღებას, ჯერ კიდევ არ იცოდენ, თუ როგორ დაეწყათ საქმე. მარა, ოქტომბრის დღმა რევოლუციამ ისინიც გაამხნევა, იმათაც გამოილიძეს. ნეტარსენებულ „თავისუფლების დღეებში“ გაიმართა მთელი თბილისის მოსამსახურეთა სა-

ერთო კრება. რესტორანებში, სასტუმროებში, ნომრებში, ბაღებში და ოჯახებში მომუშავე მოსამსახურეებს სარდაფების, სირაჯების, ტრაქტორების და სამიკტრების მოსამსახურეებიც შემოუერთდენ. ამნაირათ არსდება თბილისის მოსამსახურეთა პროფესიონალური კავშირი. საერთო კრებამ აირჩია საბჭო, შეიმუშავეს წესდება და საბჭოც შეუდგა მოქმედებას: ხსნის კლუბს, მართავს კრებებს, აკრავებს საწევრო ფულს და სხვა. მარა, აი, ამ დროს დგება დეკემბრის შავი დღეები. რეაქცია იმარჯვებს, კავშირები იშლება და მოსამსახურეთა კავშირის საბჭოს უმეტესი ნაწილიც აქეთ-იქით წავიდ-წამოვიდენ. ბრძოლის ველზე საბჭოს მხოლოდ რამდენიმე წევრიღა რჩება. ამით განსაკუთრებულ საზოგადოებრივ პირობების გამო საბჭოს კრება კანონიერათ აღიარეს, ერთხელ დაწყებულ საერთო საქმეს ხელი არ შეაშვეს და მოქმედება განაახლეს. გადარჩენილი საბჭო მუყაითად და ენერგიულად შეუდგა მოქმედებას.

მაისის უკანასკნელ დღებში საბჭოს ლიბონათის ქარხნების მუშებმა მიმართეს, რომ ხელმძღვანელობა გაეწვიათ მათ კავშირის დაარსებაში. შემდეგ საბჭომ შეიმუშავა რესტორანების, სასტუმროების, ნომრების და ბაღების მოსამსახურეთა მოთხოვნები და ის იყო უნდა წარედგინა ხაზინებისათვის და თუ არ დაამყაფილებდენ, უნდა გაფიცულიყვენ, რომ პოლიტიკური პირობები, ცხრა ივლისის უმაღლეს უქაზის გამო, მეტად შეიცვალა, გაფიცვა მოუხერხებელი შეიქნა. ამისათვის საბჭო მხოლოდ ფურცლების საშუალებით აცნობს ამხანაგებს, რა უნდა მოითხოვონ მათ და მოუწოდებს ემხადონ მომავალ გაფიცვებისათვის.

ლიბონათის ქარხნის მუშები მოსამსახურეთა კავშირის საბჭოს ხელმძღვანელობით კავშირს აარსებენ. მოთხოვნებს იმუშავენ, იფიცებიან და კიდევაც იმარჯვებენ. ამ დროს სარდაფების, სირაჯების, ტრაქტორების და სამიკტრების მოსამსახურეები მოთხოვენ საბჭოსაგან მოთხოვნების შემუშავებას. საბჭო აკმაყაფილებს მათ, უშვებს ფურცლებს და სხვა. ხაზინები არ აკმაყაფილებენ და საბჭოც გაფიცვას აცხადებს. შვიდი დღის გაფიცვა მოსამსახურეთა სრული გამარჯვებით გათავდა. მოსამსახურეთა პროფესიონალური კავშირის საბჭოს ხელმძღვანელობით თორნის პურის მცხოვრები აარსებენ კავშირს, იმუშავენ მოთხოვნებს, იფიცებიან და კიდევაც იმარჯვებენ. საბჭოს ხელმძღვანელობით არსდება აგრეთვე შეშის საწყობებში მომუშავეთა კავშირი, სირაჯხანაში გადამტკირთ-გადამტკირთველ მუშათა კავშირი. ბოლოს მოსამსახურეთა პროფესიონალურ კავშირის საბჭომ გადასწყვიტა მიმართოს ყველა კავშირებს—შედგეს კავშირთა ერთი ცენტრალური დაწესებულება, რომელიც ხელმძღვანელობას ვაუწყებს ყველა კავშირებს. საბჭომ ეცადა მთლიან მარტის კანონის თანახმით მიეტა კავშირისთვის ლეგალური მსვლელობა. ამისათვის მან ორჯერ კიდევც მისცა გუბერნატორს წესებება დასამტკიცებლად, მარა ორივე ხელ უარი მიიღო. ამის შემდეგ საბჭო აწყობს ძირითად ორგანიზაციებს, „იარეკებს“, ყოფს თბილისის რაიონებად, რაიონები ირჩევენ საბჭოს, რომელიც ხელმძღვანელობს მთელი კავშირის საქმეებს.

თფილისის „იუველირების“ მოთხოვნები:

- 1) რვა საათის სამუშაო დღე.
- 2) ჯამაგირების მომატება:

ვინც ღებულობს 25 მანეთს	40 %
30 „	30 %
40 „	20 %
50 „	15 %
60 „	10 %
- 3) ნაკრობით, ზედმეტ და დღიური მუშაობის გაუქმება.
- 4) ავადმყოფობის დროს სამი თვის ჯამაგირი ადგილის შენახვით.
- 5) წელიწადში ერთი თვით დასვენება.
- 6) ხელოსნების და შეგირდების მიღება კავშირის საქმე იყოს.
- 7) ვაფაცვის დროს სრული ჯამაგირი.
- 8) დათხოვნის დროს ხაზინის სამი თვის ჯამაგირს აძლევდეს ხელოსანს.
- 9) ყველა უქმეებში დასვენება.
- 10) უქმეების წინა დღით ერთი საათით ადრე გათავება მუშაობისა.
- 11) ზრდილობიანი მოპყრობა.

შეგირდების მოთხოვნები:

- 1) შეგირდების მიღება 4 წლით.
- 2) შეგირდების მიღება არა ნაკლები 14 წლისა.
- 3) ნება არ ქონდეს ხაზინის ფული გადაახდვიონოს შეგირდს სწავლებაში.
- 4) ნება არ ქონდეს ხაზინის შინ იმსახუროს შეგირდი.
- 5) მიეცეს შეგირდს თვითრათ სამი მანეთი, ხაზინის ხარჯზე სადღიო, და ორ კვირაში 30 კ. აბანოსთვის.
- 6) ავთმყოფობის დროს ხაზინის ხარჯზე ექიმობა.
- 7) სამუშაო დღის ექვსი საათით განსაზღვრა.

მეჭულეების კავშირი. კავშირი დაარსდა ხუთი თვის წინათ. წევრების რიცხვი 70 აღემატება, კასა—100 მ. ხაზინებსა და მუშებ შორის დამოკიდებულება მეტათ გამწვავებულია. ორი თვის წინათ მოხდა ვაფიცვა; რომელიც მუშების გამარჯვებით გათავდა. წევრთა უმრავლესობა ს. დემოკრატიულ მუშათა პარტიას თანაუგრძნობს. არიან ს. რევოლიუციონერებიც, მაგრამ ძალიან ცოტა.

ელექტრო-მექანიკების კავშირი. კავშირი დაარსდა დაახლოებით 1905 წელს დეკემბერში. წევრთა რიცხვი 75-ზე მეტი იქნება, კასა—70 მ. მუშები დღის თანაგრძნობით შეხვდნენ კავშირის დაარსებას. კავშირის დაარსებამ ჩქარა დაანახა მათ თუ რა სარგებლობის მოტანა შეუძლია მუშებისთვის შეერთებულ ბრძოლას. მედღარი ბრძოლით მათ ჩქარა მოიპოვეს 8 საათის სამუშაო დღე.

დურგლების ვაფიცვა. 16 ნოემბერს გაიფიცენ თფილისის სათავადაზნაურო სასწავლებლის ახალ შენობაზე მომუშავე დურგლები და თავიანთი მოთხოვნები წარუდგინეს შენობის საამშენებლო კომისიის თავმჯდომარეს.

რეს ბ.ნ ცხვედაქს. მოთხოვნა შეეცება მხოლოდ ხელფასის მომატებას. დღემდე ღებულობდნენ 1 მან. 10 კაპ. და წყებული 2 მან. 50 კაპიკამდე. მოითხოვენ მიეცეთ დღიურათ 1 მან. 40 კაპ. დაწყებული სამ მანეთამდე. ბ. ნ. ცხვედაქე და კომისია ჯერ-ჯერობით უარს ამბობენ მუშების დაკმაყოფილებაზე და, პირიქით, სხვა და სხვა კორეებითა და ცილისწამებით უმასპინძლებიან, ვითომ მუშები იმის ღირსიც არ იყვენ, რასაც ღებულობენ, ვითომ ისინი (მუშები) მუშაობის მაგივრათ ლახანდარობდნენ და დროს მექათათ ატარებდნენ. მუშებს, ასეთი ცილის წამებით აღელვებულთ, გააწყვეტილი აქეთგანაგრძონ ვაფიცვა სრულ გამარჯვებამდე, ხოლო ცილისმწამებელით საზიზარ შეურაცყოფისათვის პასუხი მოსთხოვონ.

ჩვენ მივიღეთ შემდეგი წესდება წინასიტყვაობით: ამხანაგო მუშებო!

რა ესპიროება ყველაზე უფრო პროლეტარიატ? — იცნობდეს თავის მტერს, იცნობდეს თავის მოყვარეს.

ვინაა მისი მტერი? ვინაა მისი მოყვარე? — მტერია—ყველა „ხაზინები“, ყველა ფულიანი კაცები, მემამულენი, კაპიტალისტები.

— მოყვარეა—მისი ამხანაგები, ყველა პროლეტარები, მის წითელ დროშის-ქვეშ მებრძოლნი.

კიდევ ვინაა მისი მტერი? — მტერია—პოლიციური მთავრობა.

რა ექნათ? რა ვაყოთათ? — ევბრძოლოთ ჩვენს მოსისხლე მტერებს,—ჩვენს წინააღმდეგ შეერთებულ ყველა „ბურჟუებს და მათ დამცველ მთავრობას...

— შევეუერთდეთ, შეუკავშირდეთ ჩვენებს, ყველა დაქირავებულთ, ყველა პროლეტარებს.

როგორ და რისთვის ვიარსოფლოთ? — მთავრობას და მის უკანონო ბატონობას ებრძვის პროლეტარიატი პოლიტიკური პარტიის,—სოციალ-დემოკრატიულ პარტიის ხელმძღვანელობით და ბურჟუაზიული კვეყნიერების დანგრევით იწაღდას ცხას სოციალიზმის, ესე იგი მსოფლოდ შრომის საქიფოსაკენ... მაშ გაუმარჯოს ზოლიტიკურ ბრძოლას, გაუმარჯოს მის ქეშმარიტ მებაირახტრე შედგებულ და სოციალისტურ ზროლეტარიატს!

— „საზიკისებს“, დამქირავებელთ, ებრძვის დღემდამ დაქირავებულნი, მუშათა კლასი, ზოფიესისონაღურ კავშირების ხელმძღვანელობით და მისწრაფვის ამ გზითაც ვგრეთვე სოციალიზმის საქიფოს დასკვიდრებლათ, განსხორციელებლათ.

მაშ, გაუმარჯოს მთელ ბურჟუაზიასთან სოციალ-დემოკრატიულ მებრძოლ მუშათა კლასს!

ეს ორგვარი ორგანიზაცია პროლეტარიატისა—ზოლიტიკური (პარტიული) და ზოფიესისონაღური კავშირებათ—წარჰოადგენს ორს გარეკსულათ სხვადა-სხვა მხარეს ერთი მთელისას; მთელის მუშათა კლასს, დაქირავებულნი, ზოლეტარიატი; ხოლო მისი ორი უსაქიროესი და უპირველესი ნაწილი—ზოლიტიკური და კანონმთერი ორგანიზაციება. ორფე ემსახურება ერთსა და იმავე მიზანს—მუშასა ზადხის ერთობას განსთავისუფლებლათ შრომისა და მთელთა

ქვეყნურების, მთელი კაცობრიობის სულის-შემსუფთველ კამბო-ტაის უღლისკან.

მაშ, ამხანაგო მუშებო!—შეგნებუნდი და მომზადებულნი ჩვენგანი, ვითარცა ქვეშაირი რევოლუციონერები, პოლიტიკურ პარტიას, პროლეტარიატის სოციალისტურ პარტიასში შევიდეთ და გავაძლიეროთ ის... ხოლო დანარჩენი-უმრავლესი ნაწილი ჩვენგანი შეგნებულბთან ერთად და მათი ხელმძღვანელობით უნდა ვესწრაფოთ: ჯერ ყოველ პროფესიაში შევერთდეთ, მოვეწყოთ ზრდასწავლის-ღურ კავშირებათ, შემდეგ თვით ეს კავშირები შევაკრათ და დიდ კავშირებათ, რომ უკეთ ვებრძოლოთ ჩვენს მოსისხლე მტრებს—ხაზინებს!

ამ დიდსა და დიდებულ რევოლუციის დროს ყოველგან რუსეთში მუშა ხალხი მაისწრაფვის ზრდასწავლის-ღურ კავშირებისკენ. არც თბილისი ჩამორჩა სხვა ქალაქებს. აქც სულ რამდენიმე თვის განმავლობაში გაჩენილა საკმაოდ დიდი რიცხვი პროფესიონალურ კავშირებისა—30-დკ. აი, ბევრ ამ კავშირების წარმომადგენლებმა თავს იღვეს, შევერთებნათ თბილისში ყველა კავშირები ერთ დიდსა და ფართე წარმომადგენლობაში—ტრაფაისის ზრდასწავლის-ღურ კავშირების მუშათა დეპუტატების საბჭოში... ამისათვის მათ გამოიმუშავეს ქვემოლ მოყვანილი წესდება ამ ორგანიზაციისა, ხოლო მისი გავრცელება თბილისში ყველა არსებულ პროლეტარულ კავშირებში და სისრულეში მოყვანა წესდებისა მიანდვეს არჩეულ კომისიას—ქალაქ თბილისის უველა ზრდასწავლის-ღურ კავშირების შეკრების საქმის შამწებოდ ორგანიზაციულ ვაშაისა.

აი ეს კომისია, მის ამჩვეულთა მონდობილობით, მოგვიწყვეთ ეველა ზრდასწავლის-ღურ კავშირების წვერთ, ეველა მათ საბჭოებს, ბაუროებს—დაჩქარათ თქვენი აზრის გამოთქმა ამ წესდების შესახებ, და მიადებს შედეგად, დაუფრებულად ახრჩიათ, თანხმათ უკვე მიღებულ წესდებისა, წარმომადგენლები დეპუტატთა საბჭოსი.

გაუმარჯოს ჩვენი საქმეს! გაუმარჯოს ჭეშმარიტ სოციალ-დასტურ ერთობას! ძირს ხაზსეიები და მათი კავშირები!

ორგანიზაციული წესდება

ქალაქ თბილისის ზრდასწავლის-ღურ კავშირების მუშათა დეპუტატების საბჭოსი.

1. საბჭოს მიზანი.

§ 1. ქალაქ თბილისის პროფესიონალურ კავშირების მუშათა დეპუტატების საბჭო ხელს შეუწყობს პროლეტარიატის კლასობრივ ბრძოლის ორგანიზაციის იმით, რომ გაავრთიანებს (შეავრთებს) განცალკევებულ პროფესიონალურ კავშირებს და ახლების გაჩენასა და გამაგრებას დაეხმარება.

§ 2. ამისათვის საბჭო: ა) გამოსცემს ლიტერატურას (გაზეთს და სხვ.); ბ) მოიწვევს კავშირების კონფერენციებსა და „სიხლდებს“; გ) მოაწყობს ბიბლიოთეკასამკითხველოებს, კლუბებსა და კურსებს, პროფესიონალური მოძრაობის საკითხების შესასწავლად და სხვა დ) გამოსცემს და გაავრცელებს კავშირთა მოღვაწეობა-მოქმედების შესახებ ანგარიშებს და აწარმოებს სტატისტიკას და ე) მოაწყობს მუღმივსა და დროებით კომისიებს.

§ 3. საბჭო ოფიციალური წარმომადგენელია კავშირებისა, პარტიათა, საზოგადო დაწესებულებათა და სხვათა დამოკიდებულების დროს.

II. საბჭოს შედგენილობა

§ 4. საბჭო შედგება ყველა დაფორმებულ (რომელთაც აქვთ კასა, წესდება და თავისი აღმასრულებელი ორგანო) პროფესიონალურ კავშირების წარმომადგენელთაგან, რომელნიც არჩეულ ჯნდა იქმნენ საყოველთაო, პირდაპირი, თანასწორი და ფართული ხმის მიცემით.

შენიშნა. იმ შემთხვევებში, როდესაც, პოლიტიკურ პირობების მიხედვით, პირდაპირი არჩენები შეუძლებელია, მაშინ შესაძლებელია მოხდეს ორ-სართულიანი (არჩენები).

§ 5. არჩენები პროპორციონალური უნდა იყოს; კავშირები, რომელთაც ხუთას (500) წევრზე მეტი ყავთ, გზავნიან თითო (1-ს დეპუტატს თითოეულ 500-ს წევრზე; ხოლო კავშირები, რომელთაც ხუთასზე (500-ზე) ნაკლები წევრი ყავთ, მაგრამ დაფორმებულნი არიან (ნახე § 4), თითო (1-ს) დეპუტატს.

§ 6. საბჭო ირჩევა ექვსი თვით. შენიშნა: ამჩვეულებს ნება აქვთ ყოველ დროს გამოიწვიონ თავიანთი დეპუტატი და სხვა გამოგზავნიონ.

§ 7. მორიგი კრებები საბჭოსი უნდა ხდებოდეს არა უფვიანეს ორი კვირისა ერთჯერ: ხოლო ექსტრენ (სასწრაფო, არაჩვეულებრივი) კრებებს კი აღმასრულებელი კომისია იწვევს, საბჭოს ყველა წევრთა ერთი მესამედის (1/3-ის) მოთხოვნით.

შენიშნა. საბჭოს აქვს უფლება სათათბირო ხმით მოიწვიოს: 1) წარმომადგენლები იმ სოციალისტურ პარტიათა, რომელნიც დაქირავებულ მუშებ შორის მუშაობენ და კლასობრივ ბრძოლას აღიარებენ და 2) გამოცდილი ამხანაგები.

III. საბჭოს ორგანოები (დაწესებულებანი).

§ 8. საბჭოს ორგანოებია: ა) აღმასრულებელი კომისია, ბ) უმუშევართა კომისია, გ) პროფესიონალურ კავშირთა მომწყობი კომისია, დ) გაფიცვის კომისია, ე) სალიტერატურო-საგამომცემლო კომისია და ვ) დახმარება-შემწყობის კომისია.

§ 9. საბჭო განსაკუთრებულ ინსტრუქციებში განსაზღვრავს ყველა კომისიების უფლებებსა და ვალდებულებათ.

IV. საბჭოს საშუალებანი.

§ 10. საბჭოს საშუალებანია: ა) ყოველთვიური რეგულიარული შემოსატანი თითოეულ კავშირის კასის ნაერთა შემოსავლის 10%-ი; ბ) შემოწირულებანი და ვ) სხვა-და-სხვა საქმისაგან შემოსავალი.

V. საზოგადო წესები.

§ 11. საბჭოსა და სხვა დაწესებულებათა სხდომები კანონიერად უნდა ცნობილ იქმნენ, როცა ყველა წევრთა ორი მესამედი (2/3) დაესწრება.

§ 12. სხდომებზე ყველა საკითხები წყდება უბრალო ხმის უმეტესობით.

რ უ ს ე თ ი .

ბეჭდვითი საქმის მუშათა კავშირების სრულიად რუსეთის კონფერენცია. დღეს თითქმის ყველა ცოტათ თუ ბევრათ მსხვილი პროფესიონალური კავშირები შეუდგენ კონფერენციების მოწყობას და საზოგადო სიეზდებისთვის ნიადაგის მოშაღებას. მეტად საინტერესოა აშკაბათ ბეჭდვითი საქმის მუშათა პროფესიონალური კავშირების კონფერენცია, რადიან დღეს ეს კავშირები ყველაზე ფართო და მკვიდრ საფუძველზეა დამყარებული.

ამ მიზნით ორგანიზაციულმა ბიურომ წერილობით მიმართა ყველა კავშირებს.—ამ წერილში ის აღნიშნავს, რომ ბეჭდვითი საქმის მუშათა პროფესიონალური კავშირები დღეს თითქმის ყველა ქალაქებში არსებობს ამიტომ მათ გასაერთიანებლათ, აუცილებლათ საქიროა მათი გაერთიანება და მკვიდროთ შეკავშირება. ცალ-ცალკე ქალაქებში უკვე ერთდებიან, კავშირები—ამბობს წერილი. დიდი ხანი არ არის, რაც ვოლგის ნაპირების ქალაქების კონფერენცია მოხდა, პოლონეთის კავშირები უკვე შეერთდენ. აღვისს ბეჭდვითი საქმის მუშათა კავშირის ვარშემო ერთდებიან ახლო-მახლო მდებარე პატარა ქალაქები.

ებლა მხოლოდ საქიროა ცენტრი, რომელიც ამ შეერთებულ კავშირების გული იქნება და თავის ვარშემო შემოკრებს ყველას. არა ერთხელ ცდილან მოეხდინათ ბეჭდვითი საქმის სრულიად რუსეთის კავშირის დაარსება. ოქტომბრის ვაფიკცამდე პეტერბურგის კავშირი ცდილობდა ვაგხსნა ვანაყოფილებში სხვა-და-სხვა ქალაქებში. ნოემბერში მოსკოვის კავშირმა ვადაწყვიტა ვადემყარებია მკვიდრო კავშირი კავშირებ შუა და ამ მიზნით თავისი ხუთი დღევეგატი ვაგზავნა რუსეთის ათ სხვა და-სხვა ქალაქებში. მარტში ყველა პროფესიონალური კავშირთა სრულიად რუსეთის კონფერენციაზე ბეჭდვითი საქმის წარმომადგენლებმა ხელ-ახლა აღძრეს ეს საკითხი და დაავალეს მოსკოვის მის ვანხორციელება. ივლისში ხელ-ახლა ვანხილულ იქნა ეს საკითხი მოსკოვში და პეტერბურგში. ეს საკითხი ისეთი დიდი და მნიშვნელოვანია, რომ მისი ვანხორციელება დროს და საშუალებას თხოვლობს.

ამ ვარად მოსკოვის კავშირები უკვე შეუდგა ამ საქმის მოწყობას, ამისთვის მათ შეადგინეს ბიურო, რომელიც ყველა კავშირების წარმომადგენლები შედიან თანასწორათ.

პეტერბურგში უსაქმოდ დარჩილ მუშათათვის დაარსებულ საზოგადო სახელოსნოს ქალაქმა სხვა-და-სხვა სამუშაო შეუქვეთა, სულ 4 მილიონ მანეთისა. ახლო მომავალში იქვე სხვა სამუშაოებს შეუქვეთენ. დღეს-დღეობით შეიძლება ერთ დამევედროს 10,000 მუშისთვის მიეცათ საქმე, მაგრამ საქმე ამაშია, რომ სახელოსნო მხოლოდ 500—600 კაცს იტევს. უსაქმოდ დარჩენილთა საბჭომ მაინც მოახერხა და რამდენიმე „სენნი“ 2000 კაცს ამუშავებს.

ახალი წიგნების გამომცემელი ამხანაგობა. მოსკოვში შემდგარა ახალი წიგნების გამომცემელი ამხანაგობა „შრომის შეკრების ბაბლოიკა“. ამხანაგობას მიზ-

ნათ კვს ვამოსცეს ისეთი წიგნები, რომელიც პირდაპირ ეხება შრომაეკონომიკურ მასწავლებელ ვაპრაქტიკულ ვაისაგებს, ჯერ-ჯერობით შემდგვი წიგნები ვამოუტოათ:

„ცნობები პროფესიონალური კავშირების შედგენის შესახებ“. „სამავალითო ხელშეკრულობა შრომის ამხანაგობისთვის“. „მუშათა კავშირების შეერთების შესახებ ცნობები“. ს. ბელისის „საკავშირებში მოსამსახურეთა პროფესიონალური მოძრაობა“, მისივე. დასაბეჭდეთ მშათ არის: „ბეჭდვითი საქმის მუშათა პროფესიონალური მოძრაობა“. „როგორ უნდა შეერთდენ ვლებები“. „რატომ არის საჭირო მუშებისათვის სახმარებელი საზოგადოება?“. „სახელოსნო წარმოების მუშების პროფესიონალური მოძრაობა“ და სხვა.

ვახეთ „მუშათა კავშირი“-ს აზრი დემის არჩენების შესახებ. „პოლიტიკური კითხვები დღეს ჩვენი კავშირებისთვის პრაქტიკულ კითხვებთ ვადიქცა. კაპიტალსა და შრომას შუა ბრძოლა მეტის მეტათ ვამწყვავდა; სულ მოკლე დროში დაარსდა კაპიტალების ძლიერი ორგანიზაცია, ვაფიცივები ჩვეულებრივ მოვლენათ ვადიქცა და მთლათ მოეღვა, როგორც მთელ რაიონებს ისე ცალკე პროფესიებსაც. უკანასკნელ დროს ყველასათვის აშკარა შეიქნა, რომ ბრძოლისათვის მარტო ვაფიცივები არა კმარა და საჭიროა კანონმდებლობითი დაცვა. ეს კარგათ შეიგნო ყველა კავშირებმა, მაგრამ რადვანაც მუშათა მოთხოვნების ბედი პოლიტიკურ ნიადაგზე წყდება, ამიტომ პროფესიონალურმა კავშირებმა ეზლავე უნდა მიიღონ ყოველივე საშუალება იმ პოლიტიკურ პარტიის ვასამავრებლათ, რომელიც მისთან ერთათ ერთ ნიადაგზე დგას მუშათა კლასის ინტერესების დაცვისათვის. ასეთი პარტია დღეს სოციალდემოკრატიული პარტიაა. ჩვენი კავშირები პარტიის ვარეშე წერტილზე დგანან; ისინი წინდაწინ არ ვადემორჩილებიან რომელიმე პოლიტიკურ პარტიის ვადგენილებს, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს თითქო კავშირებისთვის სულ ერთი იყოს რომელ პარტიასაც დავუქვს მხარს. ეს კითხვები პროფესიონალური მოძრაობის მიხედვით უნდა ვადასწყვიტონ კავშირებმა.

პროფესიონალური მოძრაობა პროვინციებში. თუ რამდენათ ვაფართოვდა და ფრთა შეისხა პროფესიონალურმა მოძრაობამ ამ უკანასკნელ ხანებში ამის, მოწამე ის ვარემოებაა, რომ მსხვილ სამრეწველო ქალაქებიდან ის პატარა ქალაქებს და დაბებს მოექცია, ამის შესახებ საინტერესო ცნობებს იძლევა მოსკოვის კავშირების ვახეთი „მუშათა კავშირი“. ვაქვმა ამ ცოტა ხანში შესდგა მეტუბლიკების, თერძების და კანტორის მოხელეთა კავშირები. პაქომა—სდგება „კატელნიკების“ (მეჭამეების) კავშირი. ყველა პროფესიონალური კავშირთა წარმომადგენლების თათბირმა ვამოიტანა—რეზოლიუცია ხელი შეუწყონ კოპერატიულ მოძრაობას სახმარებელ დუქნების დაარსებით. საშარესილწა—ვახურებული მოძრაობამა მბეჭდვების კავშირების შესადგენად. ვილსოვა—კავშირები მედგრათ ებრძვიან ხაზინებს; სადურგლო სახელოსნოს მუშები მოითხოვენ ცხრა საათის სამუშაო დღეს. ხეჩოსნო—ხდება ლითონების მუშათა კავშირები. კასტრამაშა—

ბეწვიან საქონლის დამარხილებელ მუშებს უკვე აქვთ ძლიერი კავშირი, რომლის წევრები 1886-ზე მეტი იქნება. სდგება მესტამბეების, მოსამსახურეების და ლითონების მუშათა კავშირები. სმოლენსკში—უკვე ოთხი ლეგალური კავშირი არსებობს. სდგება ახლები.

საზღვარ-გარეთ.

იტალია. 7 ოქტომბერს ქალაქ რომში გაიხსნა იტალიის სოციალისტურ პარტიის მორიგი მე-IX კონგრესი. კრისპის*) განსაკუთრებულ კანონების დამოხდის შემდეგ, იტალიის სოციალისტური პარტია ცხარე ბრძოლის ბანაკს წარმოადგენს რევოლუციონერებსა და რევოლუციონერთა შორის. ეს ბრძოლა უკანასკნელ დროს უფრო და უფრო მწვავედობდა, რადგანაც ორივე ფრაქციამ თვით საქმეზე დაახასიათა თავისი პოლიტიკური სახე და ვინაობა: როდესაც პროლეტარიატი გაბატონებულ კლასთა წინააღმდეგ მამაკურათ ამხედრდა და ორჯელ საყოველთაო გაფიცვა გამოაცხადა, რევოლუციონერები ისე მასხარათ ივდებდნენ ვაფიცვის; ამ უპირველეს იარაღს პროლეტარიატის სიმღიერისას, ისე ზილს უტანდებდნენ და ხელს უშლიდნენ ვაფიცულებს, რომ ამას არც ერთი მთავრობის აგენტი არ იზამდა; ამავე დროს იგივე რევოლუციონერები მოითხოვდნენ, რომ სამინისტროსთვის ნდობა გამოეცხადებინათ. ორივე მხარეს გულში ისე ღრმობა ჰქონდა ჯავრი ჩატანილი, რომ მოსალოდნელი იყო კონგრესი მშვიდობით არ დასრულდებოდა. მაგრამ, მეორე მხრივ, პროლეტარული მასა თავიდანვე მტრულათ უყურებდა ფრაქციულ აყალ-მაყალს და მშვიდობიან მუშაობას მოითხოვდა. ამან შესაფერის გავლენა იქონია კონგრესზე, ცხარე შეტაკებები აცილებულ იქნა. ამასთან, რევოლუციონერებმა საქმე ოსტატურათ წაიყვანეს: იმის მაგივრათ, რომ თავი ემართლებინათ პროლეტარულ ბრძოლის გზის დლატები, თითოეულ მტყუნება სხვას დაუწყეს—ე. წ. სინდიკალისტებს, რომლებიც პარტიაში უფრო რევოლუციონერ ფრთას წარმოადგენენ. იმათ რევოლუციონერები ანარქისტობას სწამებდნენ და მათ პარტიიდან გაძევებას მოითხოვდნენ. ასეთი ოსტატობით რევოლუციონერებმა, მართლაც, ვაკირვებიდან თავი გამოიძვირინეს და, იმის მაგივრათ, რომ რომის კონგრესი ბოლანის კონგრესის გაგრძელება ყოფილიყო და რევოლუციონერების აღგმვას ცდილიყო, სინდიკალისტებს გამოუცხადა ომი. შედეგი ის იყო, რომ სინდიკალისტები გამოეცილნენ რევოლუციონერული ტაქტიკის დამცველნი და კონგრესმა, სინდიკალისტების სახით, პარტიის რევოლუციონერულ ანდერძებთან დამკრო. მიღებული რეზოლიუცია ცხადად არის მიმართული სინდიკალისტურ ტაქტიკის წინააღმდეგ: ის უარყოფს „საყოველთაო გაფიცვის წრეს-ვადისულ მოხმარებას“, პირდაპირი მოქმედების გადიდებას, როცა ის პარლამენტარული მოქმედების სახელის ვასატებათა და არა მის შესასვებათ არის მიმართული; საზოგადოთ, სახელმწიფოს უარყოფა, რამდენადაც ის სოციალურ კანონმდებლოის დამცირებისაკენ არის მიმართული და სოციალისტურ სახელმწიფოს უარყოფას წარმოადგენს“. ამნარათ, პა

რლამენტარისმის და სოციალურ კანონმდებლობის სახელით, კონგრესმა სინდიკალიზმის ანარქიული ელემენტები ამოიღო ნიშნში. ამაში თავისთავათ სამარცხენო არა არის-რა, მაგრამ, თითონ პარლამენტარისში იმავე რეზოლიუციაში მახინჯი ფორმით არის წამოყენებული. იქ, სადაც რეზოლიუცია მთავრობასთან თანამშრომლობას ეხება, ის კრძალავს ასეთ თანამშრომლობას, მხოლოდ როგორც სისტემას,—მაშნადმე, არაფერი საწინააღმდეგო არა აქვს ცალკე, შემთხვევითი თანამშრომლობისა. რაც შეეხება პარლამენტარულ ფრაქციის ქცევას, მას არ შეუძლიან ნდობა გამოუცხადოს სამინისტროს, თუ განსაკუთრებულ შემთხვევაში არა.

ამნარათ, კონგრესზე რევოლუციონერულმა ტაქტიკამ გაიზარჯვა. საყოველთაო იყო კამათი სხვადასხვა კითხვებზე. საყოველთაო გაფიცვის შესახებ სინდიკალისტების მეთაურმა არტურ ლაბრიოლამ ასე გამოთქვა თავისი მრწამსი: საყოველთაო გაფიცვა სიმბოლოა კაპიტალისტების დამობისა. სოციალურ რევოლუციისას; ის მუშათა მასაში რევოლუციონერ გრძობებს მხადებს; ისანწავლის, მასსა იღესათვის თავის თავს მსხვერპლათ შეწირავს. საყოველთაო გაფიცვა მაჩვენებელია იმისი, რომ სოციალიზში მხოლოდ ეკონომიურ ვარდაქმნის შედეგი იქნება, და არა პოლიტიკური თავის მოტყუებისა. რომ სოციალიზმს რევოლუცია შობავს და არა თანდათანობა. საყოველთაო გაფიცვა სოციალურ რევოლუციის შემოკლებული ფორმულაა. ესდატისტები (გოსუდარისტენიკები—ვინც სახელმწიფო ძალის პროლეტარიატის მიერ ხელში ჩავდებს ქადაგებს) სოციალიზმს პოლიტიკას“, სახელმწიფოს „პროტექციას“ უმორჩილებენ, ჩვენთვის კი სოციალიზმი, ავტონომიურიია“. ასეთია მოკლეთ სინდიკალისტური მსოფლიომხედველობა. საყოველთაო გაფიცვა, მათი აზრით, ყოველ დღეც რომ იმართებოდეს, ურიგო არ იქნება; ის ყოველთვის და ყოველგან სასურველია. პარლამენტარისში ყოველთვის და ყოველგან მავენებელია. რასაკვირელია ერთიც და მეორე აზრით შემდგარი, მაგრამ, მოუხედავათ ამისა, სინდიკალიზმის ცოცხალი რევოლუციონერული სული, ალღო მეტია; და მათზე რევოლუციონერების გამარჯვება სასურველათ არ უნდა ჩაითვალოს.

გერმანია. გერმანიის უკანასკნელი სოციალდემოკრატიული პარტიული კრება, ანუ, როგორც თითონ გერმანელები უწოდებენ. პარტიეტაგი დიდმნიშვნელოვან მოვლენათ ჩაითვლება არა მარტო გერმანელ ამხანაგებისათვის, არამედ მთელ საერთაშორისო მუშათა მოძრაობისათვისაც. იქ სწორეთ ის კითხვები ვადაწყდა, რომლებიც მთელი ქვეყნის მუშებს აღელვებენ და აფიქრებენ—კითხვა საყოველთაო გაფიცვისა, და აგრეთვე პარტიისა და პროფესიონალურ კავშირებს შორის ურთიერთობისა. გერმანელი მუშები მარტო თეორეტიულათ არ იყვნენ არ კითხვებით დანეტერესებულნი; უკანასკნელი წლის პარტიკა დაიწეებით ითხოვდა მათზე პასუხს. რუსეთის რევოლუციისა გერმანელი მუშის მშვიდობის მოყვარე გულიც გამოეხმაურა და მასაც რევოლუციონერული საქმის ყინი გაუღვიძა. ნოემბერში, როცა რუსეთში რევოლუციის ტალღები გიჟრათ ბობოქრობდა, გერმანიის ბევრ ალგავს, მაგალითად, პრუსიაში, საქსონიაში და სხვაგან აშკარა რევოლუციონერობა მოძრაობამ იჩინა თავი.

*) კრისპი—იტალიის მთავარი მინისტრი იყო მე-90 წელში.

რუსეთის გაფიცვის ზეგავლენით, იქაც დაიბადა საყოველთაო გაფიცვის აზრი; და შეიძლება ეს აზრი განხორციელდეს მიახლოებოდა, რომ დეკემბერში რუსეთის რევოლუციის არ გაემარჯვნა. ამიტომ პარტიულ კრებამდისაც სოციალდემოკრატები ზემოხსენებულ კითხვების ცხარე განხილვაში იყვნენ — ადგილობრივ კრებებზე, მრავალ რიცხოვან ყრილობებზე, ყურნალებში და გაზეთებში. სამი სხვა-და-სხვა მიმართულება, რომელთაც ზედ პარტიეტაზე იჩინა თავი, წინადროის კამათში უკვე საკმაოდ გამორკვეული იყო. მიუხედავად ამისა, მაინც ადვილი მისახვედრია, თუ რა ცნობისმოყვარეობით მოელოდნენ პარტიის წევრები პარტიეტაგის მსჯავრს, რომელიც მთელი პარტიის ფიქრისა და ნება-სურვილის გამოხატველი უნდა ყოფილიყო.

პირველი მოხსენება საყოველთაო გაფიცვის შესახებ ბებელმა წაითხა. პარტიის ერთ ნაწილს, რომელიც უკიდურესი მომხრე იყო საყოველთაო გაფიცვისა, პარტიეტაგის წინა დისკუსიების ხანაში არა ერთხელ უკითხინებია პარტიის ხელმძღვანელ წევრებისთვის, რომ ისინი შარშანდელ პარტიეტაგის (მოხდა ქალაქ იენში) რეზოლიუციით არ ხელმძღვანელობენ და ეხლაც საყოველთაო გაფიცვის სამზადისში არ არიანო. ბებელის მოხსენებაც უშთაბრუსაო ამ ბრალდების საპასუხოთ იყო აგებული. ის ამტკიცებდა, რომ იენის რეზოლიუცია, რომელიც პრინციპიალურათ იღებს საყოველთაო გაფიცვას, როგორც საუკეთესო ბრძოლის საშუალებას, სრულებით არ გვაჯობებს, ეხლაც მის პრაქტიკულათ განხორციელებას შეუძლებელი. ამანარათ, ბებელმა პირველად მანჭიების პარტიეტაზე პრაქტიკულათ დააყენა კითხვა; თუ იენში ის შემარჯვენებს ეკამათებოდა, რომლებიც პრინციპიალურათ წინააღმდეგნი იყვნენ საყოველთაო გაფიცვისა, მანჭიებში ბებელმა შემარცხნების წინააღმდეგ ვაილაშქრა, რომლებიც საჭიროთ სთვლიდნენ გაფიცვისათვის დღეიდანაც სამზადისის შედგომას. ის ხაზს უსვამდა გერმანიის დღევანდელ ცხოვრების პირობებს, რომელსაც უნდა შესჯავებოდა საყოველთაო გაფიცვა, და ძალიან უნუგეშო დასკვნა გამოჰყავდა

„საყოველთაო გაფიცვა გერმანიაში და პრუსიაში, ეკვი არ არის, სულ სხვა მნიშვნელობას მოიპოვებდა, ვიდრე რომელსამე სხვა ქვეყანაში. ის ძალები და ის ორგანიზაციები, რომლებთანაც ჩვენ საქმე გვქვენებოდა, — ერთი მხრივ პრუსიის ტახტი და იუნკრები, მეორე მხრივ — სამეფოწველო ბარონების მკვიდრი ორგანიზაციები, — რაწამს საყოველთაო გაფიცვის უშეკრებლად ასის დანიხავდნენ, ყოველგვარი უსახიზღრესი საშუალებებით გამოილაშქრებდნენ ჩვენს წინააღმდეგ და მაშინ გაფიცვის გასაყენათ ისეთი ორგანიზაციული შეკავშირება დაგვეკირებოდა, რომელიც არც ეხლა გვაქვს და არც მოგეუფ მომავალში გგჭირდება. რათ დაავიწყდა ბებელს გერმანიის მძლავრი პროფესიონალური კავშირები? — იკითხავს მკითხველი, — და პარტიის შემარცხნების მართლაც ისინი ჰყავდათ სახეში, როცა საყოველთაო გაფიცვის კარგად წაყენის იმდენი ჰქონდათ. საქმე ის სწორეთ იმაშია რომ პროფესიონალური კავშირების ხელმძღვანელები, რომლებიც რევიზიონიზმს გაუტაცნათ, წინააღმდეგნი არიან საყოველთაო გაფიცვისა, რაც თავის მესუთე კონგრესზე

დამამტკიცეს. კითხვა ახლა იმაშია, შეიძლება თუ არა, რომ სოციალდემოკრატ პროფესიონალურტებს მოვთხოვოთ, რომ ისინი პარტიის ვადწყვეტილებას დაემორჩილონ. შეიძლება და ასეც უნდა იყოსო, — ამზობდნენ კაუტსკი და მემარცხენი, ბებელი კი ამის წინააღმდეგი იყო. „საკმაოა, ამზობდა ის, — სრულიად ზერელეთ ვავეცნოთ იმ დებატებს რომლებიც აქამომდე სწარმოებდა საყოველთაო გაფიცვის შესახებ, რათა დავრწმუნდეთ, რომ პროფესიონალურ კავშირების ხელმძღვანელთა და წევრთა დაუთანხმებლათ გაფიცვის გატარებაზე ფიქრიც კი მეთია“.

ამიტომ ბებელი ძალადგებულად ურჩევდა ამზანაგებს იმ დრომდის მოეცადათ, ვიდრე თვით პროფესიონალური კავშირები ნელნელა არ შეეჩვეოდნენ საყოველთაო გაფიცვის იდეას, ან ვიდრე რაიმე შეშთხვევა არ აძლულებდა მათ ამ იარაღისთვის ხელი მოეკიდნათ: როგორი უნდა იყვეს ეს შემთხვევა? „თუ ვინცოცაა მუშებისათვის და კერძოთ პროფესიონალურ კავშირთათვის საჭირო კოაფიციისა უფლებას ხელს შეხებენ და წართმევის მოუნდობენ, მაშინ პროფესიონალური კავშირები პარტიის თაოსნობას აღარ დაუტყდიან და საყოველთაო გაფიცვის იდეას თითონვე წამოაყენებენ.“

გაფიცვის დაუყოვნებლივ გამოცხადების მომხრეები ხშირათ რუსეთის საყოველთაო გაფიცვის მაგალითებზე უთითებდნენ. ბებელმა ამაზედაც შემდეგი შინაარსის პასუხი გასცა.

მასსიური გაფიცვის გატარება ყოველად შეუძლებელია, თუ თითონ მასსას გული არა აქვს ამ გაფიცვაზე. საჭიროა შესაფერი ფსიხოლოგიური პირობები. რუსეთში ასეთ პირობებს თვით რუსეთის თვითმწყობელობა ჰქნის. იქ მასსა ყოველგვარ ადამიანურ და სამოქალაქო უფლებებს არის მოკლებული, და სხვა გზა პრძოლისა არაა, თუ არ საყოველთაო გაფიცვა და შეიარაღებული აჯანყება. შესაძლოა გერმანიაშიაც დადგეს ასეთი პირობები; ნურავინ იტყვის, „ვითომ გერმანია გერმანელთა ბუნებრივ ხასიათის მშობებით უკუნითი უკუნისამდე უზრუნველყოფილია ასეთი რევოლუციონური აფეთქებისაგან (სისხლის ღვრა)“. მაგრამ ჯერ ასეთი პირობები არ დამდგარა და ამიტომ საყოველთაო გაფიცვას ჯერჯერობით ნიადაგი აკლია. დასასრულ ბებელმა სთხოვა კრებას, მორიდებოდნენ პროფესიონალურ კავშირთა მტრულათ შეხებას და თავის საკუთარი რეზოლიუცია წარადგინა, რომელიც მის აზრს მოკლეთ გამოხატავდა.

ბებელის გარდა მეორე მომხსენებელი იმავე კითხვაზე ლეფინი იყო რომელიც პროფესიონალურ კავშირთა სახელით ლაპარაკობდა. მის დიდ სიტყვაში აღსანიშნავია შემდეგი: დღეს დღეობით საყოველთაო გაფიცვის გამოცხადება მხოლოდ მანებელი და უსარგებლო იქნება. არც პროფესიონალურ ორგანიზაციებს აქვთ ჯერჯერობით იმდენი ძალა, რომ საყოველთაო გაფიცვა მოიგონ. „თუ გვინდა, რომ ქვეყნის მთელი ცხოვრება შევაჩეროთ, საჭიროა ტრანსპორტის მუშათა შეკავშირება; ეს მუშები კი, მეტადრე რკინის გზის მუშები, ყოველ ორგანიზაციის ვარგულე დგანან“. თამამათ შემოძლიან ვსთქვა, რომ მუშაობაზე მასსიური ხელის აღება შესაძლო იქნებოდა ლითონის და ხის წარმოების მუშებში, აგრეთვე საშენებელ წარმოებაში და ტანისამოს-ფეხსაცმლის ფაბრიკებში. ბევ-

რათ უფრო გაანდობდა საქმე ისეთ წარმოებაში, რომ-
ლებიც სურსათეულობას დიმიშუავენ, რადგანაც იქ
საქმათ მტკიცე ორგანიზაცია ვერ არის“.

დიდით საყურადღებო სიტყვა წარმოსთქვა კაუცკიმ.
როგორც ზევით დავინახეთ, ბებელმა კითხვა საუცხო-
ვით დააყენა, მაგრამ ბოლოს დიდი რიდი და სიფრთხი-
ლე გამოიჩინა და კითხვის ბოლომდე გაყოლა აღარ მო-
ინდოდა. კაუცკიმ ასეთი „სიფრთხილე“ ძალიან შორს დაი-
ქირა. იენის პარტიეტაგმა პრინციპიალურათ გადასწყვი-
ტა საყოველთაო ფაფიცის შეტანა მუშათა ბრძოლის არ-
სენალში. დღეს კი კითხვა არა პრინციპზე, არამედ მის
განხორციელებაზე მიდვა. რა გზით შეუძლია პარტიას
მისი განხორციელება?—პროფესიონალური კავშირების სა-
შთაღებით, რომლებსაც სოციალდემოკრატები ხელმძღვან-
ელობენ. შედეგი ცხადია. მაშ პარტიამ უნდა დაეალოს
ამ ხელმძღვანელებს, რომლებმაც თვისა პარტიის დაეალე-
ბა; როგორც მისი წევრებისათვის, სავალდებულოა, რომ
ამ პრინციპიალურ დადგენილების განხორციელებას ხე-
ლი შეუწყონ, როგორც ამის პარტია შესაძლოთ და სა-
ჭიროთ დაინახავს. ბებელმა ასე არ დააყენა კითხვა. ის ამ-
ბობდა: დეე, როცა პროფესიონალური კავშირები და მა-
თი ხელმძღვანელები დაინახავენ საქიროთ, მაშინ წამოა-
ყენონ საყოველთაო ფაფიცვაო. კაუცკი ამის არ ეთან-
მებოდა. მისი მოსაზრებანი ასეთია: ერთად-ერთი საბუთი
ბებელის აზრისა შეიძლება ის იყოს, რომ ვაი თუ სო-
ციალდემოკრატის გავლენის დაკანონება, მისი დადგენი-
ლება, პროფესიონალისტებისათვის სავალდებულოთ ვახდა,
მაინდელი შეიქმნეს პროფესიონალურ კავშირებისათვის;
ვინ თუ მათზე სოციალისტურმა პროპაგანდამ დამაჯერე-
ლათ იმოქმედოს? კაუცკი ასეთ აზრს ღრმა შეტომამათ
სთვლის.

რაშია პროფესიონალურ კავშირების ძალა? ერთი
მატერიალურ საშუალებაში და მეორე მათ სპირიტუალურ
ხასიათში. მარტო მატერიალური ძალა ვერ ააყვავებს პრო-
ფესიონალურ კავშირებს. ინგლისის ტრედ-უნიონებს სიმ-
დიდრით არც ერთი ქვეყნის კავშირები არ შეედრება.
წევრების მატერიალური დახმარება მათ სამაგალითოდ
დააყენეს. მიუხედავად ამისა, ისინი დიდი-დღე სტკენიანია.
რა არის ამის მიზეზი? ის, რომ მათ არა ჰყავთ სოციალ-
დემოკრატია, რომელიც მათ ბრძოლის სულს ჩაუდგამდა.

სწორეთ სოციალდემოკრატის მეოხებით აყვავდენ
გერმანიის პროფესიონალური კავშირები. მაშ თუ ასეა,
არამც თუ არ უნდა შევასუსტოთ მათზე სოციალდემო-
კრატის გავლენა, პირიქით, ხელი უნდა შეეფუყოთ მას.
ასეთი დასკვნა კი პროფესიონალისტებისათვის პარტიულ
დისციპლინას სავალდებულოთა ხდის და მას არ უნდა გადა-
ელობოს წინ ხელმძღვანელთა კერძო ინტერესი და თავმო-
ყვარება, ან მათდამი ხათრი, ასეთი იყო კაუცკის აზრი;
სამუშაოთ პარტიეტაგმა ეს აზრი არ შეიწყნარა. ის ხელ-
მძღვანელობდა ბებელის შემდეგი მოსაზრებით, რომელიც
მან თავის უკანასკნელ სიტყვაში გამოთქვა. „ჩვენ პრინ-
ციპიალურათ წინააღმდეგი არა გვაქვს რა არც ამ აზრის
(კაუცკისა), არც მისი ფორმისა. მაგრამ ნუ დაგვაიწყნე-
ბა ის დანიშნულება, რომელიც უკისრია ამ პარტიეტაგს.
პირველ ყოვლისა ჩვენ გვინდა მშვიდობა და თანხმობა
დავაშაოთ პარტიასა და პროფესიონალურ კავშირებს

შორის; ამიტომ ჩვენ უნდა ვერიდებოდეთ ყველაფერს
რაც კი, შეიძლება, ვინმე ისე ახსნას—სწორეთ თუ შე-
ცდარათ, სულ ერთია—ვითომ ჩვენ გენდოდეს ერთი რის
მელიმე მხარე დავჩაგრეთ“.

პარტიეტაგმა ბებელის რეზოლიუცია მიიღო რამდენიმე
მტკიცე მნიშვნელოვან შესწორებით.

სხვა კითხვებს პარტიეტაგმა ნაკლები დრო მოაწ
ლომა.

ს ტ ა ტ ი ს ტ ი კ ა .

პროფესიონალური მოძრაობა ავსტრიაში. დღე
ვანდელი პროფესიონალური მოძრაობა ავსტრიაში დიდ
ხნის არაა. მართალია, წარსულ საუკუნის შესამოცე წლებ
ში, როდესაც სოციალდემოკრატული აზრების პროპა-
განდა დაიწყეს, ყურადღება მიაქციეს პროფესიონალურ
კავშირების მოწყობას, მაგრამ ეს კავშირები ისე პატარა
და სუსტი იყო, რომ ავსტრიის პროლეტარიატის ეკონო-
მიურ ბრძოლაში თვალსაზრის რაღაც ვერ თამაშობდა
ამასთანავე ამ კავშირების ორგანიზაცია ისე ცუდათ იყო
მოწყობილი, რომ ხშირათ დევნის ვერ უშეძლებდებოდა
1888 წ. გაინდულში შემაერთებელი სიგელნი მოხდა. ა
სიგელზე ავსტრიის მუშებში არსებული ორი მიმდინარეო-
ბა შეერთდა და ამ შეერთების შემდეგ განსაკუთრებულ
ყურადღება მიაქციეს პროფესიონალურ მოძრაობის გან-
ვითარებას. სამმა თუ ოთხმა წელმა განვლო ამ სიგელნი
შემდეგ და პროფესიონალური მოძრაობა ისე გაიზარდა
რომ საქირო შეიქნა დაარსება ცენტრალური დაწესებუ-
ლებისა, რომელიც ყველა კავშირებს შეერთებდა. ამ ცენ-
ტრალური დაწესებულების დაარსებამ თავის მხრით პრო-
ფესიონალური მოძრაობა ძლიერ წინ წასწია. აი ამ და-
წესებულების დაბადების შემდეგ ავსტრიაში არსებობს
სტატისტიკური ცნობები პროფესიონალური მოძრაობის
შესახებ და ეს დაწესებულება ყოველ წლობით ანგარიშს
აქვეყნებს ამის შესახებ.

1905 წ. გამოქვეყნებული ანგარიში ნათლათ და-
ცხადათ ამტკიცებს პროფესიონალურ მოძრაობის მომა-
ვალ განვითარებას. 1905 წ. მიწურულში ავსტრიის წარ-
მოებაში მუშაობდა 2,226,601 კაცი და კავშირში შე-
დიოდა 323,099 კაცი, ე. ი. 14,5 პროცენტი. მათ შო-
რის 294,697 მამაკაცი და 28,402 დედაკაცი იყო. ამ
კავშირებში ეროვნების-და მიხედვით შედიან გერმანე-
ლები, ჩეხები, პოლონელები, სლავიანები და იტალიე-
ლები. ამ უკანასკნელ წელს (1905 წ.) წევრთა რიცხვს
მოემბათ 133,978 კაცი, ე. ი. 70,85 პროცენტი. ყვე-
ლაზე მეტი რიცხვი წევრებისა მიემატა სართავ ფაბრიკის
მუშების კავშირს (133,56 პროცენტი), რკინის მკეთე-
მელ და მეტალის მუშების კავშირს მოემბათ 124,02
პროცენტი, ლურჯოლებს—169,52 პროცენტი.

ყველაზე უფრო მეტი პროფესიონალურათ შეკავში-
რებული მუშები ვენაში არის—102,953 კაცი, ე. ი.
31,86 პროცენტი მთელი შეერთებული მუშებისა. ვენის
შემდეგ ბოგემში — 98,325 წევრი, ანუ 30,43%. ამ
ორ ქალაქში ასე ამ რიგათ არის რამა შესძვედი მთელი
შეკავშირებული მუშებისა.

რაც შეეხება კავშირების მატერიალურ მხარეს 1905
წ. შემოსავალი ქონდათ; 4,641,726 კრონი (კრონი უდ-

რის 1 მ. და 45 კ., ვასავალი კი 3,829,751 კრონი. 1904 წ. შემოსავალი იყო 3,342,970 კრონი და ვასავალი კი 3,004,160 კრონი.

ამ ციფრებში არ შედის შემოსავალ-ვასავალი გაფიცვის სასარგებლოთ, რადგანაც ავსტრიის კანონები კავშირებს ნებას არ აძლევს პროფესიონალური ორგანიზაციებიდან გაფიცვის დროს ფულთი დახმარება მიეცეს. ამ მიზნისთვის იქ არსებობს განსაკუთრებული შემოსავალი. ამ „საწინააღმდეგო კასის“ შემოსავალი სხვა-და-სხვა დარგში სხვა-და-სხვა გვარია. ეს ფულები ახარია ეგრედ წოდებულ თავისუფალ ორგანიზაციას. 1905 წ. გაფიცვაში დაიხარჯა 1,160,000 კრონი, მაგრამ ეს ციფრი სინამდვილეს არ უდრის, ვინაიდან აქ არ შედის სხვა-და-სხვა გაფიცვისთვის დახარჯული ფულები. 1905 წ. უმაჯრესი ხარჯი იყო შემდეგი: სამგზავროთ, ე. ი. ერთი ადგილიდან მეორე ადგილზე ალავის საძებრათ წასვლელად მიეცა კავშირის წევრებს 118,000 კრონი, უმუშევრათ დარჩენილებს დასახმარებლათ — 733,000 კრონი, ავთოყოფებს, ინვალიდებს, ე. ი. იმ მუშებს, რომლებს სრულიად მუშაობა არ შეუძლიათ, ქვრივებს და სხვებს — 738,000 კრონი, გაქირვებულებს დასახმარებლად 141,000 კრონი. სულ დასახმარებლად დაიხარჯა 1.732.000 კრონი. სხვა ხარჯთა შორის 1905 წ. კიდევ იყო შემდეგი: სასამართლოებში ხარჯი 69,000 კრონი, პროფესიონალურ გაფიცვისთვის 566,000 კრონი, სწავლა-განათლებისათვის 130,000 კრონი, აგიტაციის და ორგანიზაციისთვის 361,000 კრონი, საშარათულოს სხვა-და-სხვა ხარჯი 304,000 კრონი, მოსამახსურებელს ჯამაგირებში 309,000 კრონი და სხვა-და-სხვა საავიტაციო მიზნისთვის 354,000 კრონი.

პროფესიონალური პრესა ყოველ წლებით მატულობს. სულ ავსტრიაში გერმანულ ენაზე დღეს გამოდის 40 გაზეთი, ჩეხების ენაზე 29 გაზეთი, პოლონურ ენაზე 5 გაზეთი და ერთი იტალიურ ენაზე. საერთოთა ამ გაზეთების ტირაჟი (დაბეჭდილი გაზეთების რიცხვი) უდრის 331,930 ეგზემპლარს; ამათ შორის 204,450 ეგზემპლარი გერმანულად, 110,150 ეგზემ. ჩეხების ენაზე, 16,700 ეგზემ. პოლონურ ენაზე და 630 იტალიურ ენაზე.

პროფესიონალური კავშირების შემწეობით, ავსტრიის პროლეტარიატმა ბევრათ გაიუმჯობესა თავისი ყოფა-მდგომარეობა. ქირის მომატება, სამუშაო დღის შემცირება, ტარდის შემოღება ამ მუშაობის ნაყოფი იყო.

„შრომის ბირჟა“ და ქალაქის თვითმართველობა.

როდესაც თბილისის უმუშევართა საბჭომ დაინახა, რომ, სახელმწიფო სათათბიროს დათხოვის შემდეგ, შავბნელო რეაქტია სრული განუსაზღვრელი სიძაქრით მოველინა საზოგადო ცხოვრებას; როდესაც მან დაინახა, რომ, ამ შეცვლილ პირობებში, წინანდელურათ არ შეიძლება უმუშევართა დემონსტრაციების მოხდენა ქალაქის თვითმართველობის წინაშე, რათა აიძულონ ქალაქის მაჰები დამოზრჩილონ ორგანიზაციულად შეკავშირებულ უმუშევართა მოთხოვნებს — ერთერთ თავის კრებაზე დაადგინა: მოეთხოვოს ქალაქის ანგელობას, რომ მან უმუშევართა საბჭოს დროებით, სანამ ნამდვილი მოეწყობოდეს, მისცეს „შრომის ბირჟის“ უფლებები. ეს, გარდა იმისა, რომ მცირე დახმარება მაინც გაუწევდა ორგანიზაციულათ შეკავშირებულ უმუშევრებს, იმით, რომ ქალაქის აუცილებელ სამუშაოებს მათ ხელში დასტკვებდა, დიდ როლს ითამაშებდა, როგორც ნებადართული დემოკრა-

ტიული დაწესებულება, რომელიც უმუშევართა ურთიერთ შორის კავშირს არ შეწყვეტდა, თანდათან შემოიკრებდა და ორგანიზაციულათ შეკავშირებდა ახალ-ახალ უმუშევართაც. ზღუდლის საზოგადო სამუშაოების გათავების შემდეგ, უმუშევართა საბჭო, როგორც ორგანო, რომელიც ნებადართული იყო მთავრობისაგან ამ სამუშაოების მოსაწყობათ — იშლებოდა. საქმისთვის-კი საქმრო იყო იმის ნაცლები სხვა, ახალი, ნებადართული დაწესებულება. ამგვარ დაწესებულებათ, უმუშევართა საბჭოს ახრით, უნდა ყოფილიყო „შრომის ბირჟა“, ქალაქის გამგებამ ანაირ მოთხოვნის დაქაყოფილებზე უარი განაცხადა, მხოლოდ ხელსუფა თავის მხრივ თვითონვე მოაწყოს შრომის ბირჟაც. ეტუბოდა, ქალაქის გამგეობას უმუშევართა ორგანიზაციასთან საქმის დაქერა სრულიად აღარ უნდოდა. მისი აზრით, საზოგადო სამუშაოებთან ერთად უმუშევართა ორგანიზაციაც უნდა გამჭაროლიყო. მაგრამ აკრე არ უყურებდა ამ საქმეს უმუშევართა საბჭო. ის ქალაქის გამგეობას ვერ მიანდობდა ისეთი საქმის გაძლოლას, როგორც არის შრომის ბირჟა და, მაშასადამე, ვერც დაქაყოფილებოდა გამგეობის დადგენილებით. ისიც დაადგა იმ ერთად ერთ გზას, რომელიც მას დარჩა... როგორც გამაორკვა, საქმრო იყო უმუშევარ მუშებზე მზრუნველობა გადასტოლიყო უფრო ძლიერ ორგანიზაციის ხელში, ისეთ ორგანიზაციის ხელში, რომელთა პირდაპირ მოველობას ეს მზრუნველობა შეადგენს. ამიტომ უმუშევართა საბჭომ ამ საქმის გასაძლოლათ მიმართა პროფესიონალურ კავშირებს...

ქალაქის გამგეობა-კი, დაპირებისამებრ, შეუღდა შრომის ბირჟის პროექტის შემუშავებას. ჯერ-ჯერობით ამ პროექტის შესახებ არაფერის არ ვიცხვით, მაგრამ ის კი აშკარაა, რომ ქალაქის თვითმართველობის ხელში შრომის ბირჟა ოდნავათაც ვერ დაქაყოფილებოდა მუშებს. რომ ის ჩვენნი მაჰები ხელში თავის დღეში ვერ გახდება სოციალური სახეს დაწესებულებათ, ამის თავდებია მთელი წარსული და დღევანდელი მოქმედება ქალაქის თვითმართველობის ტლანქი მენახისა.

მაინც როგორ შეხვდა ქალაქის „დუმა“ გამგეობის პროექტს? ჩვეულებრივით... რადგანაც იმნაირი შრომის ბირჟა, როგორც ქალაქის გამგეობა ადგენდა, როგორც მომხსენებელი ამბობდა, რიგაშიც და სხვა ქალაქებშიაც არსებულა... ჩვენმა „ინტელიგენტურმა“ დუმა აირჩია კომისია პროექტის განსახილველათ და ვრცელი მოხსენების წარმოსადგენათ. ეს-კი იმას ნიშნავს, რომ საკითხის საბოლოო გადაწყვეტა გადაიღო განუსაზღვრელ მერმისისთვის... ამის თავდებაც ქალაქის საბჭოს-მიერ არჩეული სხვა-და-სხვა კომისიების მოქმედება. კომისიას ორი კვირაში უნდა წარედგინა თავის მოსაზრება. გავიდა ორი, ოთხიც და მესუეთე კვირაც და კომისიის მოხსენება-კი არსადა ჩანს და არც არაინე ეკითხება კომისიას თუ რათ ავიანებს საქმეს. იქნება ქალაქის მაჰები უნდათ ჩვეულებრივთ, „მიაფუქრონ“ საქმე, დაეწყებდნ მისკენ ის. მაგრამ რათ არ იციან, რომ მიზეზები, რომლებმაც ცხოვრების აუცილებლობის წესით დაბადა შრომის ბირჟის მოწყობის საკითხი, ისევ არსებობს და გადაჭრილ, ჩქარ პასუხს ელის — როდის მოაწყობს ჩვენი (?) თვითმართველობა შრომის ბირჟას?

იმ კითხვაზე, თუ როგორი „შრომის ბირჟა“ საქმრო მუშებისათვის, შემდეგ წერილში ვცდებდით გუპასუხოთ.

ი. ბ. — მგ

რედაქტორ-გამომცემელი ლ. გიმიზაძისი.